

ISTRSKI TEDNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE KOPRSKEGA OKRAJA

LETO I. - Štev. 24

KOPER, 12. avgusta 1950

Cena 3 din

Več samoiniciative pri prostovoljnem delu

Prostovoljno delo, ki ga organizirajo sindikalne podružnice ter odbori Fronte, je obrodilo dobre sadove. Na vseh področjih naše gospodarstva dejavnosti je bilo napravjenih na tisoče in tisoče delovnih ur, ki kažejo, da se naš delovni človek trudi, da si izgradi socializem! Na temelju velike udeležbe v prostovoljnem delu je naše gospodarstvo lahko posebno zadnje čase zaznamovalo zelo vidne uspehe! Lep primer nam nudi prav te dni delovni polet v dolini Rižani! Naš delovni človek je razumel pomen rižanske ceste ter se množično udeležil prostovoljnega dela! Naši udarniki ter prostovoljci prihajajo prav v tem trenutku led, kjer je položaj najtežji! S hitro dograditvijo te ceste bomo prištedili milijone ljudskega premoženja, prihranili bomo na trudu ter naporih, ki jih imamo na dolgi poti na cesti čez Kube! Delovno ljudstvo v Rižanski dolini rešuje s prostovoljnim delom naše veliko gospodarsko vprašanje! Važna pa o seveda še mnoga druga gradilišča!

Pri obravnavanju tega važnega vprašanja pa moramo ugotoviti, da naše prostovoljno delo še ni doseglo tistih oblik in ne obsega, ki naj bi bile zadovoljive! Marsikaj se da še izboljšati! Pokazalo se je na pr., da nekatere sindikalne podružnice večkrat čakajo, da dobijo poziv (okrožnico) za prostovoljno delo.

Dalji bi lahko še več! Sindikalne podružnice in odbori Fronte naj se o tem pogovore na množičnih sestankih vsega članstva, kjer naj se kolektivno izdajo plani za prostovoljno delo! Podružnica IB, kakor kaže, tega vprašanja ni dobro razumela! Ta naj bi imela le 7 članov, naj bi bila preveč šibka, da bi se udeležila prostovoljnega dela! Skicevanje na nesposobnost za fizično delo, če le izmikanje! Tajnik sindikalne podružnice IB ni znal tega vprašanja dovolj odločno ter v primerih obliki izmesti pred članstvom podružnice in zaradi tega so rezultati pač žalovi! Nasprotno pa lahko navedemo primer mešane sindikalne podružnice v Portorožu, ki je samoiniciativno organizirala prostovoljno delo v Sičoveljah. Tega se je udeležilo 36 članov. Normo so prekoračili 37 %.

Socializem, za katerega se bori, pomeni blagostanje za vse naše delovno ljudstvo in se mora prav zaradi tega vsak delovni človek truditi, da da čim več od sebe!

V Rižanski dolini odmeva partizanska pesem ter pesem krampov in lopat

Nad 700 bivših borcev in aktivistov tabori na Rižani

Kakor v NOB tako danes na prostovoljnem delu dokazujejo svoje junaštvo

Vest, da se bodo 10. avgusta na Rižani zbrali vsi bivši borci in aktivisti iz narodno osvobodilne borbe, da bodo tamkaj tri dni taborili, je v vsakem našem partizanu, bodi si Slovenču ali Italijanu, zbudila željo, da bi se udeležil tega taborenja, kjer se bo srečal s svojimi soborci.

Ze v zgodnjih jutranjih urah so v četrtek drveli kamioni proti Rižani, polni borcev in aktivistov. Ob osmi uri je bilo na zbirališču na Rižani že nad 500 udeležencev, katerih pesem je donela daleč po dolini.

Namen tega taborenja je, da si borci in aktivisti, ki so se za časa

narodno osvobodilne borbe borili z ramo ob rami za izgon okupatorja in vseh fašističnih zločincev, ki so nas četrtno stoletja držali v suženjstvu, osvežijo spomine na preteklost ter sčuzno kakor v borbi pomagajo s prostovoljnim delom, da bo cesta na Rižani, ki je eden izmed najvažnejših objektov našega plana, čimprej dograjena.

Takoj po prihodu so naši partizani prejeli krampje in lopate in so s pesmijo korakali na delo. Te so stalno dopolnjevali novi borci in aktivisti, ki so prihajali iz bolj oddaljenih krajev, tako da jih je bilo ob 11. uri dopoldne že okrog 600. Prihajali so tudi v petek in še

vedno prihajajo, tako da jih je sedaj že nad 700. Krampi udarjajo krepko in njihova pesem odmeva po vsej Rižanski dolini!

V četrtek ob 10. uri je bil zbor vseh predstavnikov borcev, na katerem so brigado razdelili na pet bataljonov, izvolili komandante, namestnike in komisarije in se pomenili o delu na cesti ter o poteku samega taborenja. Pod topolami pri mlini so si uredili kuhinjo, ki je brcem v svoje partizanske »gavete« napolnila prav dobro in obilno kosilo in večerjo. Bilo je tudi piva in vina, česar seveda v gozdu pod smrekami ni bilo. Na zbirališču so razobesili veliko rdečo zastavo, ki ljudi obvešča, da tukaj taborijo partizani. Zvečer so zakurili velik taborni ogenj. Tovariš Guden je dejal: »Taksnega bomo napravili, da bo razsvetljeval vso dolino in nas vse, ki bomo prepevali partizanske pesmi.« Zvečer so predvajali film, ki so ga gledali vsi graditelji rižanske ceste.

Iz najboljših borcev in aktivistov so sestavili dve delegaciji. Nesli sta pozdrave frontovski brigadi, ki dela tu že več dni in slayni brigadi pripadnikov JA, ki nam pomagajo pri izvedbi našega enoletnega plana. Partizani in borci so jima napovedali tekmovalje.

Dosedanje delo nove brigade kaže, da naši partizani niso štedili svojih sil. V dveh dneh so napravili že nad 6.000 prostovoljnih ur. Glede udeležbe moramo polvaliti sektor Smarje, s katerega jih je prišlo nad 140. Tudi Nova vas, Strunjen in Sv. Lucija so se temu ključu v polnem številu odzvali.

To taborenje bo ostalo našim brcem še posebno v spominu, kajti dali so uspešno pomoč našemu gospodarstvu, ko je ta najbolj dragocena. Pokazali so zopet, da se bo naše delovno ljudstvo kljub vsem klevetam in oviram v svetu še nadeja v vztrajno boro za izgradnjo socializma.

RAZPIS

Podjetje gospodarske razstave Istrskega okrožja razpisuje

natečaj

za izdajo plakata za Razstavo gospodarske dejavnosti Istrskega okrožja v letu 1950.

Pogoji so sledeči:

1. Plakat naj predstavlja gospodarsko dejavnost Istrskega okrožja v okviru izgradnje socializma in uspeh dosedanjih naporov ljudske oblasti in delovnega ljudstva v prvem letu planskega gospodarstva. Besedilo plakata je: »Razstava gospodarske dejavnosti Istrskega okrožja« z datumom od 1. do 8. oktobra 1950 v Kopru.
2. Plakat naj bo izdelan največ v 4 barvah.
3. Osnutek plakata mora biti brez podpisa — na zadnji strani naj bo napisana značka slikarja, ki ga bo izdelal.
4. Dokončno na kartonu izdelan plakat v velikosti 70X100 cm se mora oddati do 25. VIII. 1950 ob 12. uri v pisarni Podjetja gospodarske razstave Istrskega okrožja v Kopru, Via Verdi št. 9/I. Plakatu naj bo priložena zapečatena kuverta, v kateri naj bo značka s pravnim imenom in naslovom izvršitelja plakata.
5. Ocenjevalno komisijo imenuje Glavni odbor.
6. Za tri najboljše plakate so določene nagrade, in sicer:
I. nagrada din 15.000.—
II. nagrada din 10.000.—
III. nagrada din 5.000.—
7. Osnutki za I., II. in III. nagrado se smatrajo odkupljeni.
8. Podjetje za gospodarsko razstavo Istrskega okrožja si pridruže pravico uporabe nagrajenih osnutkov tudi v druge namene.
9. Nagrajencem bo izdalo Podjetje za gospodarsko razstavo Istrskega okrožja obvestilo o nagradi.
10. Plakati, oddani po 12. uri 25. 8. 1950 se ne bo upoštevali.

Podjetje za gospodarsko razstavo v Kopru

Tudi vojniki JA nam pomagajo graditi cesto v Rižanski dolini

TEDENSKI PREGLED

DOGODKOV NA

KOREJSKEM BOJIŠČU

Številni protinapadi, ki so jih izvedle v tem tednu ameriške in južno-korejske čete z namenom, da bi spranile položaj v svojo korist, so kvečjemu zacstrijli položaj na fronti. Če so dosegle za ceno težkih izgub tu pa tam kakšen uspeh, vendar so bile te zmage le trenubne in lokalnega značaja, kajti niso uspeli niti zaustaviti prodiranja severno-korejskih čet, ki še vedno pritiskajo od vseh strani proti skrajnemu jugo-vzhodnemu kotičku korejskega polotoka. Tudi partizanske čete, ki operirajo v zaledju ameriških in južno-korejskih čet zadajajo sovražniku težke udarce.

Dne 6. avgusta so poročila severno-korejske vojske javljala, da so uničili ameriške in južno-korejske čete, ki so nudile močan odpor na goratem področju Songsonga ter osvobodili to mesto, važno obrambno postojanko v bližini mesta Taegu. Kunwoj in Uisong, ki leži 25 km južno od Andonga. Istega dne so javili, da so severno-korejski prekorajci reko Naktong.

Po poročilih galvnega stana ameriške vojske z dne 8. avgusta je bilo razvidno, da je bil tega dne

položaj na fronti negotov. Boji so se vzdolž cele fronte vodili s tako ogorčenostjo kot še nikoli poprej. Dalje poudarjajo, da se prav lahko zgodi, da bodo morali svoje mostišče zmanjšati. Toda v tem zmanjšanjem mostišča bo čas delal za Američane, ki računajo na izvežbanje novih južno-korejskih čet in uporabo japonskih prostovoljcev in svezih čet, ki bodo prispele na Korejo. Istega dne so javili, da je bil položaj na fronti sledeč: severno-korejski so na vzhodnem bregu reke Naktong, blizu Sansana ustvarili prvo mostišče, drugo mostišče so postavili 20 km severozahodno od Taeguda. Tretje mostišče čez reko pa so severno-korejski postavili severno od mesta Fugongni.

Zadnja poročila iz korejskega bojišča javljajo, da so severno-korejske čete zrušile odpor sovražnih enot in zaselele mesto Skonson, pri katerem so uničile osemnaesti ameriški regiment, dalje en motorizirani regiment in eno topniško divizijo. Čete severno-korejske vojske so na tem področju obkrožile in uničile prvi in šestnaesti regiment južno-korejske vojske ter zaplenile ogromni vojni plen.

(Nadalevanje na 3. strani)

Obnovitev Sičoveljskega premogovnika Nova velika zmaga nešega delovnega ljudstva

Naši delovni ljudje se dobro zavedajo, da pomeni sičoveljski premogovnik velik doprinos k pojačanju našega gospodarstva. Zato so se obvezali, da bodo čim prej dokončali obnovitvena dela in spravili v pogon te neizčrpni vir bogastva. V rudnik so že pripekljali velike vodne črpalke, ki bodo izčrpale po 1600 kub. m vode na dan. Transformatorske postaje so že postavljene in sedaj napeljujejo pod visoke napetosti, ki bo dajal efektivno energijo vsemu obratu. Računajo, da bodo že letos usposobili del rudnika za izkoriščanje.

Sičoveljski rudnik pripada premogovnemu bazenu, ki se razteza proti Pulju in Vremškemu Britofu. Dalej premog s 7 do 8 tisoč kalorijami. Sičoveljski premog je boljši

od raškega, ker vsebuje manjši odstotek žvepla. Pred vojno je bil premog iz tega bazena zelo dragocen za italijansko industrijo, ki je prilagodila svoje naprave za njegovo uporabo. Posebno tržaška in reška industrija sta izkoriščali bližnjo surovino.

Rudnik leži prav na morski obali. Iz glavnega jaska prihaja premog naravnost v izpiralne bazene in iz njih direktno na ladje. Možnost cenenejšega morskega prevoza je ena največjih prednosti sičoveljskega rudnika.

Računajo, da bodo že letos dosegli proizvodnjo 300 ton dnevno. Spodnji deli rudnika pa bodo prenovljeni v teku prihodnjega leta, ko bo dosežena in po možnosti prekoračena predvojna proizvodnja. Ko bo rudnik popolnoma obnov-

ljen, bo v njem zaposlenih 1500 delavcev in uradnikov.

Sičoveljski rudnik ima velik pritok talne vode iz okoliških hribov, tako da bodo morale biti velike črpalke stalno v obratu. Zato delajo načrte, kako bi izkoristili to obilico vode za namakanje polj in zelenjadnih vrto v spodnjem delu doline reke Dragonje, ki so kakor vsa Istra, podvrženi početni suši.

Istrsko okrožje prabi samo majhno količino premoga, ker nima razen konzervne industrije AR-RIGONI, AMPELEA in nekaj manjših obratov nobenega večjega potrošnika te surovine. Zato bo predstavljala sičoveljski premog, ko bo rudnik popolnoma obnovljen, važno postavko v trgovinski bilanci jugoslovanske cone.

Tudi z delovnimi obvezami naši delavci dvigajo storilnost dela

Zadnje čase skoraj vsi naši delovni kolektivi tekmujejo za večjo storilnost dela. Tudi delavci pri gradnji vinske klife niso pri tem zaostajali. Sedaj deajo po delovnih obvezah, s čimer dvigajo storilnost dela. Tako so si zadali obvezo, da bodo od 31. julija do 7. avgusta vzdali 184.260 kubičnih metrov betona, 16.400 kg betonskega železa in 1007 kvadratnih metrov za opaž. Svoje delovne obveze pa niso le izvršili, temveč celo presegli. Vzdali so 199.79 kub. metrov betona, 2186 kg betonskega železa in 1153 kvadratnih metrov opaža, pri čemer so povprečno presegli normo za 25 %. Navedena dela so izvršili pri zidanju vinskih cistern. Za 14 dni so se obvezali, da bodo dokončno končali dela pri cisternah, ki bodo lahko skoraj sprejele 200 vagonov vina.

Nadalje so se obvezali, da bodo

do 15. tega meseca vzdali 246,52 kvadratnih metrov betona, 1315 kvadratnih metrov opaža in 17.636 kg betonskega železa. Pri vsem tem delu moramo reči, da naletijo na mnogo težav, kakor na primer pri pomanjkanju električne energije, kar jih ovira pri delu, kajti pri zidanju cistern je tema in si morajo zato pomagati z električno razsvetljavo. Tudi z materialom ni vse v redu. Večkrat morajo čakati material, kadar ga porabijo, ker je veliko pomanjkanje prevoznih sredstev.

Delavci pa k ljub temu vsak dan presegajo normo in premagujejo vse težave, na katere naletijo. Pri delu in disciplini je poleg zidar-skih, tesarskih, betonskih in tež-ških del najboljša železokrivska brigada, ki ji načelujeta Zupin Ivan in Umer Josip. Iz zidarskih brigad in Kocjančiča Lazarija, ki dajeta moramo pohvaliti Rlavca Bandela s svojim delom zgled vsem drugim zidarjem. Iz tesarske brigade se je izkazal kot najboljši Sirotič Jordan in iz težške brigade pa da-lavec Jerman Ivan.

Naše žene pred volitvami

Tri leta je minilo, odkar so imele naše žene svoje volitve, na katerih so izvolile svoje odbore. V tem razdobju so naše žene napra-

vile marsikatera dela. Zlasti se za naše matičke. Toda ta dela še niso končana. Se nekaj dni ločijo naše žene od ženskih volitev. Prednje se postavljajo razna organizacijska vprašanja in problemi, ki jih bodo žene izvršile do svojih volitev. Pot, ki nas pelje v socializem, zahteva tudi od naših žena kakor od vsega ljudstva čim tesnejše so-delovanje za izvršitev vseh naših, ki stoje pred njimi.

15. tega meseca bodo imele žene svoje volitve, na katerih si bodo izvolile v svoje odbore najboljše žene. Najboljše žene, ki so do se-daj dale vse za svojo organizacijo, bodo prav tako tudi tokrat delale zanj v korist vsega našega ljudstva. Zato, ker so ženske volitve velikega pomena za naše žene, so na čast teh že več časa teknovali. Tako sta si napovedala tekmoval-nje naš in bujski okraj, mesto z mestom, vas z vasio, za čim bolj-šo izvedbo volitev. Povsod po ženskih aktivih, kjer so se vršila pred-volilna zborovanja, so žene ob-ravnavale kot najvažnejši problem — materinstvo. Materinstvo je ženski problem, ki je prav tako va-žen za izgradnjo socializma. Zlasti je važen za nas, ki korakamo po tej poti, kjer ima žena prav tako vse pravice kakor stali državljani. Ljudska oblast podpira ženske or-ganizacije tako materialno kakor ideološko politično, da bi tako okrepi in izboljšale ženska delo-vanja zlasti na polju materinstva.

V predvolilnem tekmovalstvu so naše žene na vseh poljih svojega udeleževanja okrepile svojo orga-nizacijo. Povsod po mestih in več-jih vaseh so se ustanovili otroški vrtni, v katerih se bodo vzgajali naši mladički v duhu novega človeka, ki bo nekoč dal vse za svoje ljudstvo. Naše žene niso dele sa-mo pri tem. Veliko so prispevale tudi z udarniškim delom za izgra-dnjo naših objektov. Tako so v tem predvolilnem tekmovalstvu napravi-le nad 5000 ur prostovoljnega de-la. To nam dokazuje, da so naše žene pravilno razumele pomen svojih volitev in bodo lahko s pomo-šmi 15. tega meseca stopale na vo-lišča.

Naša konferenca ugotavlja, da je za nadaljnji razvoj ljudske oblasti predpogoj nenehna demokratizacija in decentralizacija uprave oblasti in gospodarstva; zaradi tega po-stavlja naši partiji kot eno glavnih nalog na sedanji stopnji raz-voja uvedbo novih organizacijskih oblik in novih delovnih metod, ki zagotavljajo neposredno udeležbo najširših proizvajalnih množic pri upravljanju oblasti in pri vodstvu gospodarstva.

To pa zahteva vedno večjo akti-vizacijo mestnih svetov, zborov vo-livcev, ljudske inšpekcije, delav-skih svetov in itd.

Z uvedbo novih oblik se bomo tudi uspešno borili proti birokraci-ji v aparatu oblasti in v gospo-darstvu, ker bomo proti njej po-stavili naših, iniciativo od spodaj.

Tudi v partijskih in masovnih organizacijah se mora razviti naj-večja inziativa od spodaj. S tem bo mogoče omejiti strokovni apar-at in odpraviti birokracijo tudi v aparatih političnih organizacij.

Naši živi delovno ljudstvo v svoji trdi borbi za izgradnjo socializma! Naši živi ljudska oblast, največja pridobitev v borbi delovnega ljudstva! Naši živi slovansko - italijansko bratstvo, jamstvo enotne borbe našega delovnega ljudstva za boljšo bodočnost! Naši živi KPJ s tovarišem Titom na čelu v svoji borbi proti reviz-ionizmu kominforma in za enakost med narodi!

Prvi uspehi frontne delovne brigade „K. Zidarič“ na gradnji ceste Rižana

Ze več dni je na gradnji ceste Rižana vse živo. Zlasti je postalo živahno tedaj, ko so tja prispele prve delovne brigade. Do sedaj je bilo tu že več brigad. Med temi je sedaj pri delu tudi 120-članska frontna brigada »Zidarič Kalista«, ki dela že teden dni. Ze prve dni dela vidimo, da je brigada dosegla velike uspehe. To pa zaradi tega, ker so člani te brigade požrtvovalni, disciplinirani in zavezni, razu-mejo pomen, ki ga bo imela ta ce-sta v našem življenju.

Brigada dela pri kopanju zemlje, nalaganju kamionov in pri pla-niranju. Brigada je v sedmih dneh izkopala 1.121 kubičnih metrov zemlje IV. kategorije, naložila na ka-mione 663 kubičnih metrov razne-ga materiala, planirala 108 kva-dratnih metrov terena in zrušila 82 kubičnih metrov zidu in je pri tem povprečno dosegla normo od 110 do 115 %.

Kuharji na vse načine trudi-jo, da bi jim bili ustregli briga-dirjem. Upehi pri delu veliko od-

vise od kuharjev in ekonomov, ako vzamemo to globlje. Toda kuharji te brigade so zelo požrtvovalni, ta-ko da ni bojazni, da bi bila jed včasih »zapaljena« aji pa nečisto pripravljena. Pri tem sta zlasti po-žrtvovalni tovarišici Turk Bruna in Marija Kocjančič, ki sta zato vredni vse pohvale.

Navdušenje brigadirjev je veliko in daleč dosega in presega vse bri-gade, ki so prej tu delale. Zato pa so tudi bolj disciplinirani. Edi-no tovariš Emlj Kosovič ga včasih malo »pokida«, za kar pa je že sli-šal svoje in je ob tej priliki ob-ljubil, da se bo poboljšal. Člani »Zidaričeve brigade« imajo v pro-stem času tudi razvedri o. Nekateri igrajo šah, drugi se bavijo s špor-tom, tretji čitajo časopise itd., ta-ko da res ni dolgega časa v tej brigadi.

Kakor vidimo, so dosegli zelo ze-lo lepe uspehe že prve dni dela in če bodo tako nadaljevali, bodo te uspehe nedvomno še izboljšali, kar jim tudi želimo.

Na Pučah gradijo cesto in sedež KLO

Našli so naši kmetje preklinja-ji vse, kar se je naselilo v stav-bah, ki jih je gradil fašistični re-žim. Te stavbe, nekdanji »komunice«, ki so se dvigale po naših vaseh, so bile velika nesreča za naše lju-di. Iz njih je prihajalo gorje in potujčevanje. Od tu so izvajali svo-jo oblast »podeštati« in se šopirili. Sovražili smo te stavbe, a še bolj ljudi, ki so bili notri. Na njihovih razvalinah gradimo danes zadrudne domove in šole. Pučani si gradijo danes sami sedež KLO. Vedo, da v njem ne bodo sedeli razni podeštati, ampak najboljše vaščani, ki bodo skrbeli za dobro vseh vaščanov.

Novo stavbo so začeli graditi na Križišču. Z gradnjo so začeli prve dni julija. Ta raste od dne do dne in bo kmalu zgrajena do prvega nadstropja. Zidariji si zelo priza-devajo, da bi čim več naredili in dvignili storilnost dela. Normo pre-sega, o vsak dan za 53 odstotkov. Med zidariji so se posebno izkazali Jože Grizon, Anton Nemec iz Puč in zidarski vajenec Jožef Bok od Sv. Petra. Tudi skupina, ki dela v kamnolomu, je zelo požrtvovalna.

Tovariša Baruca in Nemec sta nalomila in oklesala v 8 urah 5 ku-bikov kamnja in tako presegla normo za 300 odstotkov.

Pučarji gradijo v tem letu na-več, bolj kot drugi KLO. Saj gra-dijo hlev, vočnjake, cesto do Ko-štabone, postavljajo drogeve za elektrifikacijo in mnogo manjših del. Vaščani so pri delu enotni s Koštabonci in ni čudno, če dose-gajo tako lepe uspehe. Oni naj-bolj razumejo, da si moramo soci-alizem graditi sami in ne smemo pričakovati pomoči od nikoder.

Zelo delavna in zavedna je tudi pučarska in koštabonska mladina in je najboljša v našem okraju. Saj pojde iz Puč in Koštabone 41 mladincev in mladink v brigado v Sijole. Pa tudi povsod drugod je mladina aktivna. Ko so otvorili gradnjo ceste do Koštabone, je de-lalo 40 mladincev po osem ur. Sklenili so tudi, da bo vsak mla-dinec šel v tem letu za en mesec na prostovoljno delo. Oni se ne ustrašijo vsakega prepaha, ampak delajo in niso mlačnjaški, marveč delavni in zavedni.

V Šergašah je zasvetila luč

Nekateri Šergašani so zmigavali z rameni, ko so jim povedali, da bodo v tem letu dobili električno luč. Niso verjeli, da se bo kaj ta-kega zgodilo. Saj jim je fašizem toliko obljubljal, pa ni bilo nič. A ko so videli, da so začeli k pati luknje za drogeve in zidali trans-formatorsko postajo, jim je dvom izginil in so tudi sami začeli de-

lati. Iz Križišča do Šergaš so sko-pali luknje in pomagali postavljati drogeve, pri čemer so napravili nad 700 prostovoljnih ur.

Ze preteklo soboto so elektrifikarji našegovali žice po vasi. Zvečer naj bi zasvetila luč. Res, zvečer so vaščani željno pričakovali, da se jim uresniči želja. Luč je kar naenkrat zasvetila. V vasi je bilo sve-tlo, možje pa so dejali: »Pa ven-dar je to nekaj novega! Sedaj kar naenkrat luč kakor v mestu. A ni lepo!« Niso bili tako zgodaj spati kot po navadi, ampak se dol-go v noč pogovarjali o vseh rečeh, medtem pa jim je svetila električna luč, prvič v življenju, in to pod ljudsko oblastjo. »Se voda nam manjka,« so dejali. Nekateri že mi-slijo, da bi napravili na Fontani ob vasi velik vodni rezervoar in bi nato speljali vodo v vas. Dalo bi se. Z električno energijo bi jo speljali. Toda če bodo ostali pri besedah, ne bo nič.

Se enkrat naj gunejo v roke. Treba bo tudi 1000 in več prosto-voljnih ur, a vodo bi imeli in gos-podinje bi bile rešene vse ize skrbi.

Bomo videli, če se bodo Šerga-čani poprijeli dela, ker so precej trmasti, toda dejanja jim danes ja-mo kazelo, kakšno pot je treba ubrati.

Električni drogovi, po katerih so napeljavane žice za luč

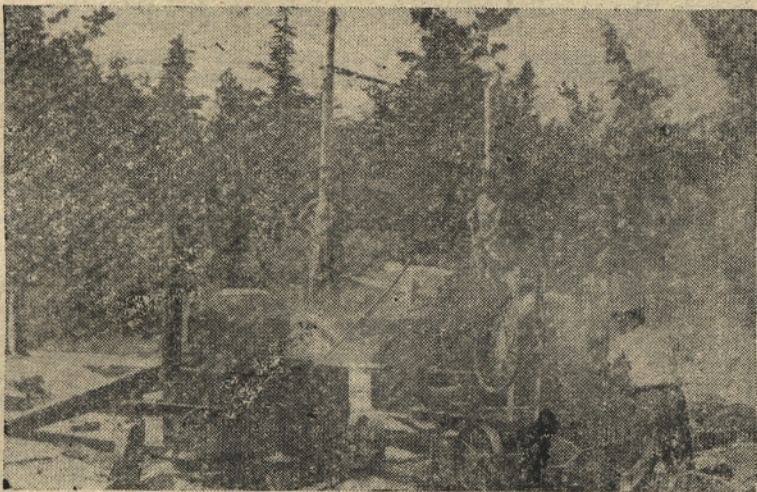
Čitajte in širite
«Istrski tednik»

Tov. arh. Klun je s svojo konstrukcijo pospešil obnavljanje in graditev naših cest

Gradnja in popraviljanje naših cest zelo napreduje. Zlasti vidne uspehe vidimo zadnje čase pri betonsiranju, ko je tovarš arh. Klun skonstruiral razne dele pri stroju za mešanje betonske mase. Medtem ko je prej več delavcev zmešalo v enem delovnem dnevu le 6 do 7 kubičnih metrov betonske mase, jih danes potom mešalca zmešajo tudi do 10 kubičnih metrov. Seveda je pri tem prištedena delovna sila. To pa še niso vse koristi. Prej se je moralo za mešanje bitumena, to je suha vrsta katrana, ki jo dobimo iz odpadkov nafte, z gramozom, krpovati po 8 dni gramozulijo, to je tekočino kemične primesi (kavstična soda, kalij, bitumen, voda itd.), da se je lahko bitumen pomešal z gramozom. In za dobavo emulzije smo morali plačevati tudi devize. Sedaj pa to delo lahko opravimo brez emulzije, samo z bitumencin, katere stane kg samo en dinar in to kar enostavno: pri mešalnem stroju je tov. Klun skonstruiral vreteno, katerega obdaja peč, tako da je s toploto 70 do 80 stopinj Celzija bitumen vedno v tekočem stanju in se tako lahko pomeša z gramozom. Poleg navedenih koristi moramo omeniti tudi to, da je tak beton kvalitetnejši in, kadar se strdi, tudi odpornejši. Prej smo pri 1 kubičnem metru mase porabili 120 kg emulzije, sedaj pa le 25 kilogramov bitumena, kar je brez dvoma cenejše in obenem tudi kvalitetnejša betonska masa, s tem seveda pa je boljša tudi kvaliteta dela. Če izračunamo koristi v dinarjih, ki jo daje ta stroj s to novo konstrukcijo, bomo videli velike razlike pri sedanjem kubičnem metru betonske mase in med prejšnjim. Namreč, prej je stal en kubični meter betonske mase 960 di-

narjev in to brez vložene delovne sile, samo za nabavo materiala, to se pravi emulzije in druge kemične primese. Sedaj pa stane en kubični meter betonske mase le 150 dinarjev. Če še vračunamo porabo goriva in drugih malenkosti pri sedanjem delu nasproti prejšnjemu, bomo dobili čisti dobiček pri vsakem kubičnem metru 650 dinarjev. V celoletnem proračunu je prihranjeno ljudski obasti pol milijona dinarjev, 1000 kalofonije, kavstične sode in mila.

To konstrukcijo je tov. Klun organiziral po svojih izkustvih pri delu. Pri tem je imel velike težave, ker mu ni hotel nihče verjeti, da bo to kaj začelo. Ze s prvimi poskusi pa so bili vsi presenečeni

Stroj z novo konstrukcijo že uspešno deluje

Naša mladina za enoletni plan

Tri mladinske delovne brigade so napravile v zadnjih treh mesecih v dolini Rokave 57.000 prostovoljnih ur pri regulaciji te reke. V to ni všeto številu ur, ki jih je napravila naša mladina, ki znaša 206 tisoč prostovoljnih ur.

Zadnja dijaška brigada, ki je bila v Sijčijah, je nakopala 2000 kub. m blata iz kanala in napravila 100 m dolga nasip v višini 9 m.

Zdaj pa bo šla v Sijčije nova mladinska brigada, ki bo štela več kot 100 mladincev. Samo iz Puš in Košabone bo v tej brigadi nad 40 mladincev, iz Manžana in Kampela pa nad 20.

KAKO OBOLIMO NA NORICAH

(latinsko: varicella, italijansko: varicella)

Na Primorskem pravijo tej bolezni tudi kozice. Povzročitelj te bolezni je virus. Norice so izredno nalezljive. Začost je, če se zdrav človek (predvsem otrok) nahaja nekaj časa v bolnikovi sobi. Celotno prepihom se bolezen lahko širi. Največ obolenj je do desetega leta starosti. Letos sem opazil močne norice pri 55 let starem človeku. Bolezen se tudi zato tako lahko širi, ker je bolnik kužen, še preden se pojavi izpuščaj. Nalezljivost traja vse dotlej, dokler ne odpadejo hraste, torej ves čas bolezni.

Kdor to bolezen preboli, postane imun (ne more drugič zboleti).

Predznakovi te bolezni pri otrocih navadno ne opazimo, le pri odraslih nastopi pre povečanje temperature.

Izpuščaj se pojavi po navadi naj-

prej po obrazu in se širi od zgoraj navzdol ter zajame celo telo, tudi lasišče.

Kako izgleda ta izpuščaj? Najprej opazimo zelo majhne rdeče pege, ki so okrogle ali ovalne. Iz teh peg nastanejo ovalni mehurčki, ki so značilni za norice. Razvoj iz pege v mehurček je zelo hiter: v nekaj urah. Mehurčki se najprej napolnijo s čisto, bistro tekočino, nato se pa skalijo in se začnejo čez dva dni sušiti in nastane rjavkasta hrasta, ki čez nekaj dni odpade. Brazgotin te hraste nikdar ne zapuščajo.

Teh mehurčkov oziroma hrast je včasih zelo malo, včasih pa jih je celja koža polna.

Značilno je za norice, da prihaja izpuščaj v zagonih, to se pravi, da takrat, ko se en mehurček že sušilo, nastopajo drugod novi, sveži. Ti mehurčki nastopajo vedno tudi v ustih in večkrat na očesni sluznici, kar je za bolnika zelo neprijetno.

Izpuščaj povzroča neprijetno srbenje, zaradi česar se bolni otroci vedno praskajo. Zato zdravniki pri tej bolezni vedno opozarjajo, da je treba bolnim otrokom prističi nohte in gledati, da imajo roke vedno čiste.

Zelo redko nastopajo norice, s podkožno krvavitvijo ali z velikimi mehurji ali z večjim gnolenjem.

Komplikacije, ki so pa zelo redke, lahko nastopijo kot vnetje srednjega ušesa, hripavost in zelo lahko vnetje možgan.

Kako moramo ravnati, če otrok dobi norice? Moramo ga izolirati. Kakor sem že omenil, mu moramo postriči nohte in paziti, da se ne praskajo, ker sicer se mehurčki lahko močno zagnajo. Otroku ne smemo kopati. Kožo napudramo s sulfamidnim praškom.

Dr. Hladnik Polde

Vanganelčani gradijo šolo

V bližini zgrajenega zadržnega doma, na primernem in lepem prostoru, so Vanganelčani začeli graditi osnovno šolo. Skopali so že temelje, pripravili kamenje in drugi potrebni material za zidavo. Za prevoz gradiva do gradbišča so napravili 100 metrov dolgo kolovozno pot. Prostovoljnega dela so se udeležili predvsem frontovci in tudi žene.

Tako bodo Vanganelčani dobili svoj ljudsko šolo in otrokom ne bo treba hoditi v drugo vas. Zadržni dom in osnovna šola bosta dve njihovi močni kulturni ustanovi.

Zaružniki iz Marezig žanjejo prve uspehe

Lani meseca decembra je štiri-našt kmetov v Marezigah sklenilo združiti se v kmečko delovno združenje. Takoj v začetku jim je marsikdo dejal, da iz tega ne bo nič, ker da bo zadruga propadla zaradi medsebojnega nesporazuma itd. Toda odločna volja zadržnikov je tem dokazala, da se zelo motijo. Res so imeli veliko težav, dokler si niso nabavili potrebnega orodja za bolj intenzivnejšo obdelavo zemlje itd. Kupili so tudi dva vola in več prašičev ter se tako rešili največjih skrbi.

Tudi administracijo so si nedavno začeli urejati, medtem ko je v začetku sploh niso imeli. Marsikaj si bodo še nabavili, česar prej —

dokler niso bili združeni — niso mogli in ne bi mogli nikdar.

Ceprav jim je letos prizadejale suša veliko škodo, so vendar pri marsikateri stvari zelo na boljšem kakor posamezni kmetje domačini, ki se pritožujejo, da bodo morali krompir kupovati, ker ga niso pridelali niti za seme. Toda zadržniki, čeprav ga nimajo toliko, kot bi ga morali imeti, ga bodo kljub temu vendar nekaj oddali. Zlasti lepe uspehe so dosegli zadržniki pri sadju. Prodali so namreč 100 q črešenj, 30 q gropa, okrog 40 kvintalov hrušk itd.

Tedenski pregled dogodkov na korejskem bojišču

(Nadaljevanje s 1. strani)

Najnovejša poročila prikazujejo položaj na fronti takole:

Ob vzhodni obali so severno-korejske čete zaslede Pohang, pred Taegujem pa se je položaj za Amerikance nekoliko izboljšal. Na južnem področju fronte, in sicer na vzhodnem bregu reke Naktong, so Amerikanci uničili dve severno-korejski mostišči, severno in južno od Waegwana. Po istih poročilih je položaj na področju reke Naktong še vedno resen za Amerikance.

Foložaj na mostišču, na kolenu južno od Naktonga postaja vedno bolj resen. Severno-korejski vojski je uspelo prodreti čez reko Naktong na več mestih, predvsem v pokrajini Sinamnija. Severno-korejske jedinice pa so popolni gospodar položaja na četrtem mostišču na reki Naktong pri Opyongdongu.

Tudi na področju Yongdoka se je položaj poslabšal.

Ameriški senat Stiles Bridges je izjavil, da so ameriške izgube na Koreji neverjetno velike in poudaril: Ko bomo zvedeli točno, kaj vse je tam dogodilo v teh zadnjih tednih, nas bo to močno prizadelo.

Pripadniki naše vojske - prvorborci graditve socializma

Velike zaslugé pri gradnji ceste na Rižani gre predvsem tudi pripadnikom JA, ki že mesec dni delajo v sestavi 200-članske delovne brigade z imenom »Piva proletarska delovna brigada«. Brigada, je sestavljena na dve četi, katerih prva dela pri tiskovanju ceste, druga pa pri kopanju in prevažanju zemlje ter pri planiranju. Navdušenje, ki ga imajo člani brigade pri delu, je tako veliko, da med seboj tekmujejo. V medčetenem tekmovanju je najboljša prva četa in med vodji na prvi vod te čete, kateremu na imenu Milčič. Ta četa je ves čas dela položila 4.200 kvadratnih metrov kamena in dokončno izvršila 3000 kvadratnih metrov cestnega terena in pri tem povprečno dosegla normo za 130 %.

Tudi druga četa te brigade ne zaostaja. Zadnjo dekadno dela je izkopala in prevzela na 50 m daljave 1400 kubičnih metrov zemlje 3. kategorije. Poleg tega je na grobo spalinila 500 kvadratnih metrov zemlje, terena. Najboljši vod

te čete je drugi vod, ki ga vodi Blagoje Vičič.

»Prva proletarska delovna brigada« dela tudi ob nedeljah in je do sedaj najboljša delovna brigada v našem okrožju, za kar nam priča dodeljena ji prehodna zastavica.

Kakor vidimo, so člani naše vojske po eg čuvanja meja naše domovine tudi prvorborci pri gradnji socializma.

Most čez Rokavo obnavljajo

Pod Kaštelom je bila cesta daljša a zaprta za promet, ker je bil most ves preperel in nevaren za vožnjo. Saj je bil zgrajen 1945. leta le začasno iz lesa! Okoliški prebivalci so s prostovoljnimi delovi podli stari most in zdaj delajo novega. Blizni kmetje, ki imajo posestva v dolini, tudi pomagajo. Ta most bo že te dni dograjen.

Odgovor kominformističnemu listu «UNITA»

Tovariš Skopec Anton, o katerem je pisala »UNITA«, da je pobegnil iz Buja v Trst, nam je poslal pismo, v katerem to vest zanika. Takole pravi v svojem pismu: »Slišal sem za pravilico, da sem pobegnil v Trst skupaj z bratom in odnesel s seboj tudi denar in da sedaj živim v Trstu.

Jaz, Skopec Anton, rojen v Labinu 14. XII. 1919, nisem nikoli imel brata in živim in delam od 1. V. 1950 v Malem Lošnju, a do tega dne sem prebival in delal v Bujah.

Tovariš Skopec pravi, da želi s to izjavo pomagati v borbi za resnico tovarišim in Svobodnem tržaškem ozemlju in vsem poštenim ljudem, katerim naj bo pisanje lista »UNITA« dokaz, kako lažnivi so njeni novinarji ter kakšne neumnosti pravilice pišejo za svoje čitate je.

BORIS ZIHERL: DRŽAVA V PREHODNI DOBI

V tem delstvu samem je hrana za birokratične tendence. Toda proletarijat, ki je sedaj zamenjal buržoazijo, ki je najbolj napreden razred in ki predstavlja z delovnimi množicami osnovni organ oblasti v novi državi, ta proletarijat ima povsem drugačen družbeni cilj, kakor so ga imeli razredi v prejšnji družbi. Vsi razredi, ki so nastopali kot vladajoči razredi, in ki imajo kot taki največ in tudi državni aparat, so izkoriščevalski razredi, ki si prizadevajo ovekovečiti svojo oblast, utrditi ta aparat zaradi obrambe svoje oblasti. Proletariat pa je v nasprotju s tem prvi razred v zgodovini, ki nastopa kot vladajoči razred, ne kot izkoriščevalski razred, ampak kot razred proizvajalcev. Proletariat ni na svoj družbeni cilj ovekovečenje svoje razredne vladavine, ampak tako razvijanje proizvodnih sil, ki bodo pri-

vedle do tega, da bodo razredi izginili, da bo lahko vsak prejemal po svoji potrebi, da ne bo več čutil neenakosti. Proletariat je v zgodovini prvi razred, ki se zavestno bori za odstranitev razredne družbe, torej za svojo odstranitev, to je razred, čigar družbeni cilj je, kakor je dejal Marks že pred več kot sto leti, ustvaritev svobodne skupnosti neposrednih proizvajalcev brezrazredne družbe, družbe delavcev, ki jim bo hkrati dostopno tudi duševno blago, kjer ne bo niti delitve med fizičnim in umskim delom, kjer bo tako visoka izobrazba, da ne bo več razlik. Znano je, da so nekateri ameriški inženirji in strokovnjaki delali račune še pred 20 leti, kaj bi bilo, če bi delali v Ameriki vsi ljudje ob sedanjem stanju razvoja proizvodnih sil in če bi bila odstranjena privatna lastnina med proizvodnimi sredstvi. Izračunali so, da bi zadostovalo že

sedaj dveurno dnevno delo za vsakega človeka, če bi delal vsak državljan, da bi bilo ustrezno vsem duševnim potrebam. Ves stali čas bi ostal za izobraževanje, razvedrilo in duševno življenje. To ni domišljija, ampak natančni računi, ki kažejo, kako bi bilo to v najbolj razvitih in industrijskih državah. Proletariat je torej tisti, ki neposredno vodi in drži vzvod proizvodnega aparata, ta proletarijat je razred, ki oblikuje kot prvi v zgodovini in to zavestno brezrazredno družbo, in tako odstranjuje državo.

Marks in Engles sta misljila, da mora pomeniti prevzem oblasti po proletariatu hkrati začetek odmiranja držav. Znana so dela, kakor na primer Engelson »Izvor družine, privatne lastnine in države«, ki ga priporočamo vsakomur, da ga prebere, ker je to zelo važno za razumevanje tega predmeta. Maksovo in Engelsonovo misel je razvil Le-

nin v svojem delu »Država«. To delo imamo tudi v srbsčini. Priporočamo vsakomur, da ga prouči, ker je danes zelo pereče. Značilno je, da je prav to Leninovo delo, ki je med najvažnejšimi, potrjeno v ozadju in razlagano za zastarelo. Zgodovina VKP b ga ne omenja niti na enem mestu, to pa zaradi tega, ker je misel izražena v tem delu, nekaj povsem drugega, kar se dogaja v Sovjetski zvezi. Prav v tem delu opozara Lenin, da je država potrebna proletariatu, ko prevzema oblast v svoje roke. Proletariat mora imeti brez dvoma orožje za zatiranje odpora doverljaj-nih izjemalcev, mora imeti orožje za obrambo svoje revolucije pred zunanjiimi sovražniki. Toda Lenin je opozoril na to, da mora imeti povsem druge črbe in povsem drugi duh. Kot poglobljeno pa je poudaril Lenin, da je potrebna proletariatu samo taka država, ki odmirata, to je ki lahko prične izginjati ker more izginiti. Rekli smo že, da je država vendarle ostanek starega, pna si bo proletariatu še tako potrebna.

(Nadaljevanje sledi)

IZ SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE

Odziv jugoslovanskih narodov za ljudsko posojilo

Ljudsko posojilo, ki ga je razpisala jugoslovanska vlada ima pred vsem namen zajeti in koristno izrabiti neizkoriščene rezerve, to je tiste vsote denarja, ki se kopičijo pri ljudeh kot mrtve, kapital. Jugoslovanski narodi se prav dobro zavedajo, da je ljudsko posojilo zelo važno sredstvo za udržiteljnost vrednosti jugoslovanskega dinarja najprimernejša oblika varčevanja, pri katerem se osebne koristi prepletajo s koristmi skupnosti.

Ze po dosedanjih poročilih obveznosti, ki so jih sprejeli delovni kolektivi in posamezniki po vsej Jugoslaviji, je znatno presegele dejanski vpis pred dvema letoma, kar priča, da je delavski razred takoj razumel, kako velikega po-

mena je to posojilo za pospešeno izpolnitev petletnega plana in za zgraditev socializma.

Po obveznosti, ki so jih doslej sprejeli delovni ljudje Slavonije in Baranije je presegla celotna vsota vpisa v tej oblasti 274.000.000 med tem ko je bilo pred dvema letoma vpisanih 138.000.000 din.

Pri tem je značilno, da sprejemajo visoke obveznosti zlasti člani Kmečko-delavskih zadrug. Zadruga pa so se zavezale povprečno za pol milijona din.

Visoke zneske so priglasili tudi kmetje v Vojvodini. Mnogi kmetje in člani Kmečko-delavskih zadrug so se zavezali vpisati po 10—15 tisoč din in še več.

Tudi v Srbiji so zbrali že veliko tevilo prijav za vpis posojila

Iz Bosne, Hercegovine ter Makedonije poročajo o živahni akciji za vpis posojila. Med bosanskimi okraji se je doslej najbolj izkazal okraj Jajce. Med delavci pa so se najbolj izkazali rudarji, med katerimi so se mnogi zavezali vpisati tudi 20 ali 30.000 din in še več.

Tudi Slovenija ne zaostaja pri vpisovanju ljudskega posojila. Po dosedanjih krajevnih vpisnih komisij v Krškem okraju, so se kmetje obvezali za 374.000 dinarjev, delavci in nameščenci pa za 3.500.000 din. V St. Petru bodo vpisali 60.000 din in bodo takoj za vzgled ostalim kmetom. V Sevnici so delavci in kmetje po dosedanjih prijavah sklenili vpisati 450.000 din itd. V LRS so ravno tako sprejete obveznosti že znatno presegle dejanski vpis pred dvema letoma.

Jugoslovanska vojska, ki je iz ljudstva in vedno z ljudstvom ima pri vseh akcijah, ki zajemajo široke množice častne deleže. Kot zelo važno mobilizacijsko delovnega ljudstva Jugoslavije je JA upoštevala razpis ljudskega posojila ter se tudi pri tej akciji odlično izkazala.

Pri prvem ljudskem posojilu je bilo v enotah JA vpisanih 535 milijonov 177.000 din, tako da je vpis presegel za 240 % tisto vsoto, ki so jo od vojaštva pričakovali.

Jugoslovanski izvoz v ZDA

V preteklem letu je Jugoslavija izvozila v Združene države Amerike barga v skupni vrednosti 17,6 milijonov dolarjev.

Od tega je bilo za 14 milijonov kovin in sicer:

za 7,03 milijona svinca, 480 milijonov bakra, 0,86 srebra, 0,45 bizmuta, 0,30 antimona, 0,18 živega srebra in za 0,41 milijonov kromove rude.

Osem novih filmov letos v Jugoslaviji

Jugoslovanska kinematografska podjetja bodo letos predvajala osem novih filmov, od katerih so trije že dokončani. Med temi filmi pa že predvajajo v jugoslovanskih kinematografskih film »Jezero«, medtem ko ostala dva, »Rdeči sveč«, ki prikazuje življenje v nemških koncentracijskih taboriščih, in pravilni film »Čarobni meč«, bodo predvajali v najkrajšem času.

BEograd. V ljudski republiki Srbiji obstaja sedaj 863 ljudskih univerz ter ustanov za popularizacijo tehnične, literarne in umetniške znanosti.

PO JUGOSLAVIJI

BEograd — V Rankovičevem v Srbiji gradijo kombinat za proizvodnjo magnezita in kromita, ki bo prvi te vrste v Jugoslaviji. En del tega kombinata bo začel obratovati v začetku prihodnjega leta, ostale delavnice pa proti koncu leta 1952.

SKoplje — V dolini reke Strumice v Makedoniji izvajajo velika izsuševalna dela na površini 10.000 hektarov, kjer bodo dvakrat letno pridobivali kmetijske prideleke. Do danes so bonificirali 6.500 ha.

BEograd — V petih letih po končani vojni je jugoslovanska ladjebnica zgradila okoli 20.000 ton tovornih ladij in 10.000 ton ribiških ladij.

ZAGREB — Te dni so dokončali gradbena dela pri hidrocentrali na reki Kolpi pri Karlovcu na Hrvaškem. Ta centrala bo letno proizvajala 10 milijonov kilovatov električne energije in bo začela obratovati proti koncu tega leta.

LJUBLJANA — V novi poštni pačiji v Ljubljani, ki se še gradi, so začeli z montažo nove telefonske avtomatične centrale, ki bo obsegala telefonsko mrežo s 4.000 številkami.

BEograd — V rudniku Soko v južni Srbiji so odkrili še nova ležišča rjavega premoga, najboljše kakovosti. Po mnenju geoloških strokovnjakov obstajajo v tej pokrajini bogata ležišča grafita.

Vsak dan štiri trisobna stanovanja

Tovarna betonskih blokov »Standard betona« v Beogradu izdeluje betonske bloke različnih velikosti, ki služijo za zidanje namesto opeke. Ti betonski bloki (neke vrste betonske plošče) so cenejši in imajo več prednosti pred opeko. Prav tako so tudi lažji. Normalni betonski blok zamenja sedem opek. Težak je samo 12 kg, 7 opek pa tehta 21 kg. Gradnja s temi bloki pride znatno cenejša in je tudi boljša od navadne opeke. Ti bloki se odlikujejo po dobri izolaciji toplote in zvoka. Normalni blok, debel 27 cm, odgovarja toplotni izolaciji opečnega zidu debeline 2,38 cm.

Stroje za to novo tovarno so pripeljali s seboj naši izseljenci iz Kanade. Gradnja te tovarne pa je bila težak preizkusni kamen za naše strokovnjake. Morali so zgraditi tovarno, kakršne naši delavci in strokovnjaki nikdar poprej še niso videli. Montirati so morali stroje brez načrtov in projektov, a navednje tudi še delati z njimi.

Ze lani je bilo sezidanih nekaj stanovanjskih zgradb z bloki, ki jih izdeluje ta tovarna. Prve izkušnje in uspehi so bili dobri. Letos pa so zgradili že 156 stanovanjskih poslopij v delavskem naselju na Hara-

Nova tovarna v Zadru

Cez nekaj dni bo začela v Zadru obratovati nova tovarna, ki bo proizvajala ribje olje. Deja za zgraditev te tovarne so bili začeli leta 1948. in bo dokončana do konca tega leta. Ta tovarna bo proizvajala tudi semenska olja.

Sladkor je v današnji dobi eno najvažnejših prehranjevalnih sredstev in lahko rečemo, da služi njegova poraba kot merilo za življenjski standard človeštva sploh. Čim bolj se je v državah razvijala industrija, tem bolj je naraščala potrošnja sladkorja. Tako je v Angliji, Nemčiji in Franciji odpadlo približno 20 do 50 kg sladkorja na osebo v enem letu.

Drugače pa je bilo v Jugoslaviji. Potrošnja sladkorja se je omejevala le na mesta, medtem ko je bil sladkor na deželi le luksuzen predmet, brez katerega je kmečki človek lahko živel. »Eh, kaj bi, to je za gospodo, ki ima občutljivejšo želodec kot mi!« si kje na kmetih lahko misljal, če si prisluhnili modrovanju kmečkih gospodinj. Če na to pomislimo, ni čudno, da so leta 1940 v Jugoslaviji porabili samo 9 tisoč vagonov sladkorja. Na posameznega državljanca je odpadlo le 5,5 kg sladkorja letno.

Danes pa v Jugoslaviji ni več tako. Sladkor, ki so ga mnogi uporabljali le ob največjih praznikih in svečanih priložnostih, je postal predmet splošne potrošnje. Ker je z živili in nekaznivimi sladkor

SADJARSKA DELOVNA ZADRUGA »OSOJNIK« PRI PTUJU

Bilo je pred dobrimi tremi leti. V Orešju in na Stukih pri Ptujju je v cvetoči pomladi zadihalo novo življenje. Na preči zapuščenih zemlji pobjeglih veleposesnikov se je oglašala krepka in vesela pesem dea. V pripekajočem pomladanskem soncu so se zablistali krampi in lopate. Nekateri domačini so strme in z začudenjem gledali to nepričakovano spremembo dosedanje tišine. Kaj se je zgodilo?

V Ptuj je prispelo dvanaest primorskih borcev — agrarnih interesentov s svojimi družinami. Z marljivostjo so se lotili obdelovanja zanemarjenih polj in obnavljanja zapuščenih sadonosnikov. Odločili so se za skupen način gospodarstva in ustanovili sadijarsko delovno zadrugo »Osojnik«, prvo zadrugo v ptujskem okraju. Marsikateri gospodar je dvomljivo znanjal z glavo na vse te »novatorije«. Zadrugniki na »Osojniku« niso bili deležni razumevanja pri večini domačega prebivalstva. Vse jih je gledalo po strani, s tistimi

starimi, nepravilnimi predsodki, kot tuje.

Nenadoma je na bližnjih gričih zabrnul buldožer

Na »Osojniku« so nastopile prve težave. Na obširnem zadrugnem gospodarstvu je primanjkovalo delovne sile. Toda pionirski zadrugništva v ptujskem okraju niso klonili. Podvojili so svoje delovne napore. Jeseni so prispele na pomoč še tri družine iz Primorske. Nabavili so si potrebno število čivine. Začetne težave so z voljo in z vloženimi delovnimi napori uspešno premagali.

Prišlo je novo presenečenje za okolice. Nenadoma je na bližnjih gričih zabrnul buldožer. Zadrugniki so pričeli s sekanjem gozdov in grmovja, napravljali so zemljo za plantazne nasade breskev.

Zadrugniki so pričeli tudi s vlnjetojstvom. Leto 1947. je predstavljalo za zadrugnike na »Osojniku« leto novih naporov in novih, nepričakovanih preizkušenj.

S prihodom desetih družin agrarnih interesentov so začeli polagoma reševati v zadrugi vprašanje delovne sile. Površine pantažnih nasadov so se povečale. Zadruga si je začela nabavljati potrebne stroje, med temi traktorje, prikolice za traktorje, traktorske grablje, sejalnike, samlaznice, stroj za sortiranje krompirja, pogonske elektromotorje in vrsto drugih strojev.

Sosedni kmetje so postali ljubosumni na uspehe zadrugnikov

Domačini, ki so v začetku emalovali zadrugo, so ob nenadnih uspehih postali ljubosumni na pridne sosede, ki so tako složno obdelovali svojo zemljo in dosegli vedno boljše uspehe, pa kljub temu niso jedi iz »skupnega kotla«, kot so to prerokovali razni apostoli starega sveta.

Zadrugniki so polje zasadili s krompirjem in zasejali s pšenico, ržjo in ovsem. Niso sejali kot drugi, sejali so s stroji.

Vedno več sladkorja PROIZVAJAJO V JUGOSLAVIJI

razpodeljen po vrsti dela, znaša letna potrošnja sladkorja 10 kg na osebo; ob koncu petletke, leta 1951 pa se bo ta zvišala na 12 kg. Tako bo potrošnja sladkorja v Jugoslaviji v zadnjem letu petletke dvakrat večja kot l. 1939.

Pred vojno je imela Jugoslavija tovarno sladkorja v Zrenjaninu, na Cukarici v Beogradu, v Cupriji blizu Niša, v Vrbasu, Crvenki in Osijeku. Leta 1947 pa je začela obratovati nova tovarna sladkorja v Zupanji, ki je opremljena z najmodernejšimi stroji.

Med vojno so bile tovarne sladkorja v Osijeku in na Cukarici precej poškodovane, toda že l. 1945. so nekatere od poškodovanih tovarn začele obratovati, leta 1947. pa proizvodnja ni bila samo normalizirana, temveč celo povečana v razmerju s predvojno. Tako so leta 1948 dale sladkorne tovarne v Ju-

goslaviji za 52 % več kot leta 1939.

Sadkorne tovarne v Jugoslaviji pa so opremljene več ali manj s starimi stroji, ki jih je bilo treba pred vsako sladkorno sezono znova popravljati. Z uvedbo racionaliziranih in rekonstruiranih strojnih delov, se je zmogljivost tovarn povečala za 8 % do 10 %. V tem pogledu so največ napravili v Cupriji in Zrenjaninu. Delavci cuprijske tovarne sladkorja so rekonstruirali postajo, kjer se zgošča sok sadkorne pese. Obenem so povečali parni pritisk, tako da je danes zmogljivost tovarne sladkorja v Cupriji povečana za 15 %.

V Jugoslaviji izdelujejo sladkor izključno iz sladkorne pese. Za 1 kg sladkorja je potrebno predelati 9 kg sladkorne pese. Poleg sladkorja pa pri predelavi dobimo še melaso. To je gosta, temnorjava tekočina, ki jo uporabljajo v indu-

striji kvasa, spirita, pri izdelovanju likerjev, bonbonov itd., ter suhi rezanci, ki služijo za živilsko krmo, in še zelo redina.

Površine zasejane s sadkorno peso so se v primeru s predvojno povečale za 180 %. Leta 1948 je na gojitelje sladkorne pese v zadrugnem in državnem sektorju odpadlo le 7 % do 8 % zasejane površine sladkorne pese, lani pa so kmečke delovne zadruga in državna posestva posejala nad 20 % celotne površine. Razen v Vojvodini uspeva prvovrstna sladkorna pesa tudi v Pančevu, Mačvi in v vzhodni Slavoniji. Po osvoboditvi so začeli z gojenjem sladkorne pese tudi v posavskem delu Bosne, prav tako pa jo skušajo gojiti tudi v nekaterih predelih Slovenije.

Da bi v Jugoslaviji čimbolj in čimprej zadovoljili naraščajoče potrebe po sladkorju, že letos povečajo zasejane površine sadkorne pese. Ze letos so posejali za 230 % več kot leta 1939.

Tudi z obnavljanjem in rekonstrukcijo jugoslovanskih tovarn sladkorja se bo njihova zmogljivost znatno dvignila, s tem pa seveda tudi proizvodnja sladkorja.

Uspeh ni izostal. Na hektarju so pridelali do 30 stotov pšenice. Nihče v okolici ni pomnil, da bi zemlja kdaj koncu tako dobro rodila kot osojniškim zadrugnikom.

Prve breskve bodo že rodile

V prvih letih so zasadili 14 hektarjev zemlje z breskvami. Vendar niso gojili divjih breskev kot ostali kmetje. Divjake so cepili z najboljšimi breskvami. Tako bodo vzgojili kvalitetno namizno sadje. Breskve gojijo v špahtjih. Med vrstami je razdalje štiri metre, med drevesi pa tri metre. Tako jih lahko strojno obdelujejo. Dokler se drevesa ne razarstejo, sadijo med njimi razno zelenjavo, da je vsaka ped zemlje v zadrugi pravilno izkoriščena.

Letos bodo breskve na prvih petih hektarjih že rodile. Zadrugniki predvidevajo pet vagonov sadja najboljše kakovosti. S tem bo znatno odpravljeno pomanjkanje sadja na gričih v Sloveniji.

Uspehi osojniške zadruga - dokaz moči zadrugnega kmetijskega gospodarstva v LRS

Danes ima osojniška zadruga že nad 200 hektarjev zemlje. V zadrugo je vključenih 47 družin. Samo letos je pristopilo 12 novih družin, ker so se prepričale o pravilni poti osojniške zadruga.

Tri brigade, sadijarska, živinorejska in poljedelska skrbijo, da je delo pravočasno izvršeno. Vsaka brigada dela na svojem področju in ima svoj operativni plan. Delajo po brigadno-desetinskem sistemu. Med brigadami je močno razvito tudi tekmovanje za višjo delovno storilnost. Sadijarska brigada, ki je bila lansko leto najboljša, hoče ostati tudi letos in je napovedala tekmovanje ostalima dvema.

Zadruga ima lepe načrte tudi za prihodnost. Hoče se gospodarsko čimbolj osamosvojiti. Razen s sadjarstvom se bodo bavili tudi z vrtnarstvom, ribolovom in gojenjem vodne perutnine.

Triletni obstoj sadijarske kmečke delovne zadruga »Osojnik« pri Ptujju in mneni dosedanjih uspehi so samo eden številnih dokazov graditve in moči zadrugnega kmetijskega gospodarstva v Ljudski republiki Sloveniji. S. M.

SEDEM DNI PO SVETU

ODZIVI NA JUGOSLOVANSKI POZIV ZA OBRAMBO MIRU izražajo neomajno zaupanje v neuporečnost in dostojanstvo Jugoslavije

Napredni ameriški književniki po rodu iz Jugoslavije Louis Adamić je izjavil, da resolucija in poziv Nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru predstavlja močan odpor proti silam, ki stremijo po tretji svetovni vojni, in da sta izraz doslednega stališča Jugoslavije o vprašanju suverenosti in enakopravnih odnosov med narodi. Poudaril je da besedilo teh miroljubnih dokumentov priteguje pozornost vseh naprednih ljudi v ZDA in v drugih državah sveta.

Profesor na švicarskem vseučilišču in predsednik švicarsko-sovjetskega društva dr. Fritz Lieb je izjavil, da so se dogodki v Jugoslaviji razvijali čisto drugače kot v SZ. Revolucija je vznikla iz širokih plasti ljudstva in vprav v tem vprašanju je prišlo do spopada med Stalinom in Titom. Menimo, da ima Tito prav, saj je utelešenje jugoslovanskih narodov in njihove revolucije. Mislim, da so dogodki, ki se razvijajo v Jugoslaviji, velikega pomena za vse človeštvo in za zgodovino socializma, saj gre za neodvisno državo, ki se ne podreja centralističnemu aparatu v tujini.

Jugoslovanski informacijski center v New Yorku sta no dobiva pisma, v katerih ameriški javni delavci pozdravljajo resolucijo in poziv nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru.

Znani ameriški publicist Edgar Sow piše: »Material nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru sem čital z velikim zanimanjem. Dokazi o miroljubni politiki Jugoslavije do njenih sosedov so impresivni in prepričljivi. Imam veliko zaupanje v sedanjo in bodočo neoporečnost in dostojanstvo Jugoslavije.«

Tudi znani angleški napredni politik Conny Zilliacus je toplo pozdravil pobudo nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru in izjavil, da je ta pobuda dokaz pravih razumevanja svetovnega javnega mnenja v današnjem položaju in dokaz vsega zaupanja v želje vseh narodov sveta za mir med narodi vseh držav.

Tudi indijski tisk je posvetil vso pozornost skiepom nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru. Casopisje prinaša na vidnem mestu odgovor nacionalnega komiteja za mir Anglije in druge izjave v zvezi s sklepi zasedanja Odbora za obrambo miru Jugoslavije, ki prihajajo od najvidnejših osebnosti iz vseh krajev sveta.

Socialistični časopis posveča cele strani borbi narodov Jugoslavije za neodvisnost ter poudarja, da mora biti Jugoslavija vsemu svetu za zgled napredka z lastnimi silami brez zunanje pomoči.

Množično interniranje prebivalcev na bolgarsko-jugoslovanski meji

Bolgarske policijske oblasti v vedno bolj pospešenem tempu internirajo prebivalstvo, ki prebiva ob bolgarsko-jugoslovanski meji in še posebno tiste, ki simpatizirajo z Jugoslavijo. Takji ukrepi so izvajali med prebivalstvom veliko zgražanje in preplah, tako da se je veliko število ljudi zateklo na jugoslovansko ozemlje.

Tudi iz Madžarske prihajajo v Jugoslavijo v vedno večjem številu pripadniki jugoslovanske manjšine na Madžarskem, da se izognemo diskriminacijskim ukrepom madžarskih policijskih oblasti.

Pisatelji, novinarji in intelektualci madžarske narodne manjšine v Jugoslaviji so imeli svoje prvo zborovanje v Novem Sadu, na katerem so sprejeli program glede bodoče dejavnosti kluba pisateljev, ki so ga nedavno ustanovili. Ta program bo zagotovil madžarskim pisateljem v Jugoslaviji širše možnosti njihovega kulturnega in političnega udejstvovanja.

Pozornost skiepom nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru. Casopisje prinaša na vidnem mestu odgovor nacionalnega komiteja za mir Anglije in druge izjave v zvezi s sklepi zasedanja Odbora za obrambo miru Jugoslavije, ki prihajajo od najvidnejših osebnosti iz vseh krajev sveta.

Socialistični časopis posveča cele strani borbi narodov Jugoslavije za neodvisnost ter poudarja, da mora biti Jugoslavija vsemu svetu za zgled napredka z lastnimi silami brez zunanje pomoči.

Nova ofenziva Scelbove policije proti KP Italije

Preplah med prebivalstvom zaradi povišanja cen - borba za povišanje mezd

Pred dnevi je rimska policija napravila preiskavo v sedmih sektorjih KP v Rimu. Pri teh preiskavah je bilo aretiranih okrog 30 oseb. Pri preiskavah je policija surovo napadla osebe, ki so bile navzven, uničila pisarniško opremo in zaplenila vse sezname članov KP.

Zaradi nastalega mednarodnega poobzaja se po vsej Italiji razširja težnja po povišanju cen za živila široke potrošnje. Potrošniki, ki so prestali težke preizkušnje v zadnji vojni se ne zanešajo več na optimistične glasove, ki jih razširja vladni krogi. V zadnjih dneh je zvišanje cen doseglo tak obseg, da je povzročilo med prebivalstvom pravi preplah. Iz mnogih mest poročajo, da raznih živilskih potrebščin, kakor sladkor, mast, olje in mila ni mogoče več dobiti v prosti prodaji.

V Rimu in Genovi je izbruhnil val stavk v znak protesta proti policijskim napadom na delavce v nekaterih kovinskih tovarnah, ki so pred desetimi dnevi zasedli tovarne in prevzeli vodstvo. Te stavke so samo začetek nove borbe za povišanje mezd in plač. Opozicijsko časopisje opozarja, da je pred dnevi odobril ministrski svet še 10 milijard lir za oborožitev.

Zaradi spora, kateri traja že več mesecev med posestniki in kmetijskimi delavci Ravenjske pokrajine je v nevarnosti, da segnejo stotisoč to žita. Razni posestniki so se zatekli do delavcev sosednih pokrajin, toda prav zaradi tega je nevarno, da izbruhne incidenti.

V pokrajini Ferare je preko tisoč delavcev, ki so vključeni v splošni italijanski zvezi dela zasedlo zemljo, ki so jo obdelovali razprodajalci časopisov vključeni v svobodnih sindikatih. Nastal je pretep zaradi katerega je intervenirala policija, katera je aretirala več delavcev.

gih rešeh. O naši industriji, o naši loah, o vsem našem življenju. Redevolje sem mu polasnjeval in sem bil zelo začuden, koliko je on že vedel o naši domovini.

Toda mene je zanimalo življenje teh dveh mladih zastopnikov velikega naroda. Zanimalo me je, kako sta prišla Huie in Bienen iz daleč Kitajske v Jugoslavijo.

Dva mlada kitajca Huie in Bienen o sebi in svoji domovini

Tako živo, prepričevalno sta mi risala svojo domovino, da imam še danes — ko je minilo že več dni po njunem prispodu — pred očmi črtnice Huie, njegovo živo svetlikanje se oči in njegov prijeten kitajski naglas — čeprav je govoril v čisti angleščini — kako potujem z njim po rodovitnih ričevih poljih njegove domovine.

V Eričianu — prijaznem mestecu v Južni Kitajski — je Ong Huie Jang zagledal luč sveta. Star si so bili prekupčevalci z rižem. Posel ni bil dobičkanoson, saj je 450 milijonski narod strašal. Kitajski riž ga je bil po svetu. Tudi Huie ni imel rožnate mladosti. Mati ga je nosila v culi na hrblju, ko je hodila po posu. Komaj se je skobacal s cule in trdno postavil na lastne noge, že ga je zanesla pot po svetu. Iz tistih svojih prvih let pa mi je Huie mnogo povedal o svoji domovini, tako kot jo je gledal in spoznal kot otrok, pa tudi tako možgano, kot mu jo je pozneje predstavil njegov oče.

Preled

MEDNARODNIH POLITIČNIH DOGODKOV

ZADNJEGA TEDNA

V Varnostnem Svetu, ki zaseda od 1. avgusta pod Malikovim predsedstvom, sta se že prvega dne, pri razpravljanju o dnevnem redu pojavili dve različni — naravnost nasprotni — stališči glede dogodkov v Koreji. Med tem ko je ameriški delegat Austin obtoževal Severno Korejo, da je napadla Južno Korejo, je sovjetski delegat trdil, da je korejski spopad — državljanska vojna in, da pomeni ameriška intervencija agresijo brez vojne napovedi. Pri vsaki točki je prišlo do pravega prepira in medsebojnega obtoževanja.

Pri glasovanju pa je prevladovala proti Sovjetski zvezi naperjena glasovalna mašina zapadnega bloka, ki je odbila enega za drugim vse Malikove predloge s sedmimi ali osmimi glasovi. Tako se je seja, od katere je svet pričakoval mirno rešitev korejskega vprašanja, spremenila v brezplodno natezanje med Malikom in Austinom.

Tudi letno poročilo generalnega tajnika OZN, ki ga je podal pred dnevi, govori o krizi, v katero je zabredel svet po dogodkih v Koreji in poudarja, da se bosta moč in vpliv Združenih narodov znatno povečala, da se bo svet približal še trajnejšemu miru kakor smo ga imeli kdaj koli po letu 1945, če se jim bo posrečilo, da uspešno prebrodijo sedanjo krizo.

Na podlagi poziva ZDA državam atlantskega pakta, kateri nalaga dolgovnemu ljudstvu zapadnih držav nova bremena, so v Londonu že javili ogromne izdatke za novi oborožitveni načrt in opozarjajo, da je to najdražji oborožitveni načrt, ki ga je kdaj začela kaka država. O velikih množinah vojaštva in visokih vojnih kreditih pa poročajo iz Holandske, Francije in drugih držav Zapadne Evrope.

Pri oborožitvi Nemčiji pa je pravo tekovanje; med tem ko Pariz predlaga, naj sočeluje tudi Nemčija vsa finančno v atlantski obrambi, priporoča britanski vojni minister ustanovitev vojne formacije Zapadne Nemčije, stari vojni svetkar Churchill pa pripominja v istem hipu, da je on že zdavnaj priporočal oborožitev zapadne Nemčije. Znano je tudi, da je ameriška višja komanda v Nemčiji sklenila zvišati število nemške policije. To odločitev dolmači nemški krog, da so ZDA dokončno opustile načelo razorožitve Nemčije in poudarjajo pri tem, da so tudi sovjetske oblasti v svoji coni obožje Nemce z ustanovitvijo militarizirane ljudske policije. Sprito navedenih dogodkov ni čuda, če se je pojavil pred dnevi na Frankfurtskih ulicah časopis z naslovom čez celo stran »General Tenkov, Guderjan, o današnjem položaju. To nam dokazuje, da niti Hitlerjevi zločinski generali ne morejo več molčati, da so se prebujili iz svojega prekratklega sna in se spravili na pozornico mednarodnih dogodkov.

Izgube Kuomintanga v zadnjih štirih letih vojne

V komunikeju glavnega štaba narodnoosvobodilne armade Kitajske, ki ga prinaša agencija Nova Kitajska, je rečeno, da je Kuomintang v zadnjih štirih letih do junija tega leta v borbah proti narodnoosvobodilni armadi Kitajske izgubil nad 8 milijonov vojakov. V tem času je narodnoosvobodilna armada Kitajske osvobodila ozemlje, veliko 8.495.000 kvad. m s skupno 482.532.000 prebivalci. Tibet in otok Formosa, ki sta še v rokah sovražnikovih sil, imata površino približno 1.102.000 kvad. km. in živijo na tej površini 10 milijonov prebivalcev.

V istem času je narodno osvobodilna vojska Kitajske izgubila v borbah milijon in 525.000 vojakov. Odnos Kuomintangov in izab do NOV Kitajske je 6:1, ujetniki in ujetniki NOA Kitajske je 334:1, odnos med padlimi vojniki pa 13:1.

V tem obdobju je narodnoosvobodilna armada Kitajske zaplenila nad 54.000 topniškega orožja, okrog 320.000 mitraljezov, nad 3.150.000 pušk in revolverjev, nad 20.000 metalcev granat, 189 letal, 200 ladij, 622 tankov, okrog 400 bojnih voz, 1600 lokomotiv, okrog 200.000 konj in mul, nad 500 milijonov funtov streliva, nad 5.500.000 bomb, okrog 3.630.000 ročnih granat in nad 700 tón razstreliva.

(Nadaljevanje s'ledi)

Mack Arthurju so potrebni vojni zločinci

Javljajo, da je general Mac Arthur sklenil spustiti na svobodo številne japonske vojne zločince predno bi prestali kazen. Med temi so tudi general Takadzu, pokovnik Ghensu in instruktor za civilne zadeve v prejšnji japonski armadi Noataro Nunonia. Dosele so po ukaz generala Mac Arthurja izpustili na svobodo 70 japonskih vojnih zločincev.

Med inozemskimi brigadirji na študentskem naselju v Zagrebu

Sonce se je močno upiralo na ravnicu pred Zagrebom. Na obsežnem gradbišču študentskega mesta vibrirajo poleg jugoslovanske trobojnice zastave vsega sveta. Mladina vseh narodnosti in vseh barv gradi to veliko mesto. Nad globokim jarcom vihra rdeče-belo-plava nizozemska zastava. Mladi Nizozemci, oznojeni izmetujejo težko ilovico. Vidi se jim, da niso vajeni vročine. Toda med belimi obrazi, svetlimi lasmi je več temnoputih fantov in deklet. To so zastopniki Indonezije. Njim vročina ne dela preglavice. Med njimi zasledimo celo dva mlada pristna Kitajca z drobnimi posebnimi očmi. To sta Ong Huie Yang in Yjoi Bian King. Sedaj študirata v Amsterdamu, zato sta se pridružila nizozemskemu študentom in prišla v Jugoslavijo. V nizozemski brigadi veljata za najboljša brigadirja. Pozna se njima, da sta predstavnik velikega naroda, ki je vajen dela.

Dobro, okusno kosilo je inozemskim brigadirjem dobro teknilo. Po kosilu gredo počivat ali gredo v hladen gozd s knjigami pod pazduho. Tudi naša kitajca znanca Huie in Bienen sta s petletnim planom o razvoju industrije in gospodarstva v Jugoslaviji odromala v

h'ad. Pod košatim hrastom smo se dobili. Jeziki nas niso ložili, da se ne bi pogovorili. Radovedna Kitajca sta me napadla s kopico vprašanj. Vse, prav vse ju je zanimalo o Jugoslaviji.

»Vaša borba je bila težka, toda zmagali ste. Za pravico ste se bo-

MLADA KITAJCA HUIE IN BIAEN

NAŠ KULTURNI KOTIČEK

KMEČKI FANTJE SO POSTALI PEVOVODJE naših pevskih zborov

V našem okraju so bili organizirani pevovski tečaji, na katerih so se usposobili za pevovodje razni tovariši, kakor na primer: Hrvatini Matija, Babič Bogomir, Obalč Danko, Viler Milko, Babič Verjanko, Turk Angel, Vavovec Fabijan, Bembič Jože, Korenčič Silvo in drugi. Nekateri od teh tovarišev so že imeli lepe uspehe s svojimi zbori, kakor na primer Bembič Jože iz Boršča, ki je brez strokovne pomoči organiziral in vodil pevski zbor, ki je dosegel prav dober uspeh. Hrvatini Matija iz Smarja, Babič Bogomir iz Vanganele in še nekateri drugi. Ostali pa se bodo poprijeli tega dela sedaj, ko bo delo na polju delno ponehalo. Spojne uspehe vseh teh tečajnikov pa bomo videli v Tednu slovenske kulture, ki bo v našem okraju meseca novembra. Poudariti moramo, da so vsi zgoraj omenjeni tovariši kmečki fantje.

S pomočjo teh novih pevovodij je mapea Slovensko-hrvatska prosvetna pošteva v Kopru organizirati nove pevske zbornice po koprskem okraju, to je v Babičih, Izoli, Pomurju, Borštu in Koprju, kjer se ustanovlja SKUD (Sindikalno kulturno umetniško društvo). Tudi v Čezarju-Fobegih ustanovlja madi-na svoj pevski zbor. Dobro se razvijajo pevske zbornice iz Smarja, ki je v zadnjem času pridobil okrog 20 novih pevcev in pevk, tako da šteje sedaj 45 članov. Tudi nastopili so že večkrat in upamo, da bo ta zbor kmalu nastopil v koprskem radiu. Da se je šmarski zbor tako razvil, je zasługa članov odbora PD, predvsem pa pevovodje Hvala Matije.

Manj zanimanja oziroma preveč malomarnosti za pevske zbornice pa je v Korfah, Marežgah, Sv. Antonu in Dekanih, kjer imajo PD vse možnosti in sredstva na razpolago. Ker se bliža jesenska doba, to

Kako čitamo dobro knjigo

Dobra knjiga ima dve dobri lastnosti: ima bogato vsebino, lep in primeren jezik. Sam jezik je najboljše sredstvo za prenašanje misli od človeka na človeka in je zaradi tega močno orodje znanosti. Zanimati jezik, pomeni isto, kakor odsekati se s sredstvom, s katerim (lahko z uspehom prenašamo svoja izkustva na druge! Dobra knjiga bomo torej čitali tako, da bomo pazili na vsebino in črpali iz nje, kar je v tej vsebini važnega in obenem pa motrili tudi sam jezik, način izražanja.

Pametni človek čita počasi in se ustavlja pri posebno zanimivih poglavjih.

je čas, v katerem je manj dela na polju in imajo pevski zbori redne vaje, opozarjamo vse pevovodje, naj prično pripravljati programe in jih temeljito preštudirati, tako da

bodo vsi pevski zbori nastopili v Tednu slovenske kulture in zapeli našim ljudem lepe slovenske pesmi, ki jih mi istrski Slovenci tako ljubimo.

Slovenski jezik v Kopru in njegove primesi v italijanskem narečju

Po beneški okupaciji (1250) se je v Kopru močno povečal dotok italijanskih naselencev. Cvetoča obzrt in živahna trgovina vodita k temu, da postane Koper v kratkem času največji gospodarsko-politični center Beneške republike v Istri. Razumljivo je, da je moral tak položaj zelo ugodno vplivati na razvoj italijanske kulture. In res. Koper je dal v naslednjih stoletjih celo vrsto italijanskih kulturnih delavcev ter znanstvenikov, ki so mnogo doprinesli k dviganju italijanske kulture na splošno. Mestna oblast je posvečala tej kulturi največjo pažnjo. Loggia, na današnjem Titovem trgu, je bila zgrajena leta 1464, ter sužila kot zbirališče koprskih znanstvenikov ter umetnikov (Accademia letteraria). Toda, kaj je bilo v tistih časih s Slovenci? Z gospodarsko ter politično krepitvijo priseljenih italijanskih trgovcev ter obrtnikov začela tudi poitalijančevanje slovenskega prebivalstva. Ta proces poitalijančevanja je bil v Trstu v isti dobi mnogo počasnejši. Pod pritiskom italijanskega gospodarstva ter italijanske kulture so začeli Slovenci v Kopru pozabljati, da so Slovenci. Začeli so na primer opuščati svoja staroslovanska rodbinska imena. Ta pojav postane oplošen. Iz jmen, ki jih navajajo stare listine, je zaradi tega težko razbrati, kdo je bil Italijan in kdo Slovenec. Primer iz zgodovine mesta Trsta, ki ga bomo navedli, nam kaže, kako je sin prevzel italijansko ime in, kako se je še neka časa za njim vlekle njegovo očitno slovensko poreklo. V listinah najdemo nešteto takihle primerov: Dionisio de Volčina (1340), Domenico de Pervin (1256), Wo'darico de Gostja (1256), Matteo de Letanja (1325), Nasinvera de Pribec (1304), Veneranda de Obedič (1325) itd. V naslednji generaciji (tedaj še ni bilo priimkov) so ta slovenska imena popolnoma odpadla. Slovenski ljudje v središču mesta Trsta so priimke po svojem predniku zadržali le, če so bili zelo bogati (Stolani, Mirez in drugi).

Z gospodarsko krepitvijo mesta Koprja pa se je polagoma povečal

tudi dotok Slovencev ter Hrvatov. Zgodovinska listina iz leta 1375. govori o tem, da je imel Koper 17 stražnikov, ki so bili vsi Slovenci (Sclavi). Koprju, močnemu gospodarskemu ter političnemu središču, je začela primanjkovati delovna sila in zaradi tega so začeli Slovenci vedno bolj prevladovati zlasti med solariji, vrtnarji, tudi v ribištvi in obrti na splošno. Koprski škof Naldini govori v svoji »Krajepisu« (1700), da je slovansko bogoslužje v Kopru stara stvar. On sam je ustanovil v Kopru posebno semenišče za slovenske duhovnike (1710). Razvoj slovenskega gospodarstva in slovenske kulture v Kopru je močno zadrževala beneška okupacija, ki pa je morala prejeti ali slej doživeti počen kakor tudi sam italijanski imperializem. Razvoj, ki smo ga navedli, je privedel do tega, da se je koprška italijanščina precej pomejala s slovensčino. Navedli bomo le nekatere najbolj značilne slovenske besede, ki jih koprski Italijani uporabljajo v svoji govorici. Tako najdemo na pr. besede: plucia (pljuča), corito (korito), costara (košara), rossissa (rošica), ssiba (šiba), smetana (smetana), el pec, la peca, la peccaria (pek, pekarija, pekarija), cius (čuk), smola (smola), scartas (kričča), passiadussa (pasja duša), stripigna (črepinja), lupa (lopa), slapar (šepar), cluca (kljuka), boba (vrsta juhe), ssuchigna (suknja), cren (hren), jeussi (jelša), pesterna (pesterina), britola (britva), za'a (čajna), gorna (gornica), mulizza (mulica), passiza (pas), presn'z (presnec, vrsta kruha), zina (zina), grebeni (grebeni) itd. (glej: Annuario del R. Liceo-Ginnasio »C. Combi«, Capodistria, 1928). Ni izključeno tudi, da so nastale oblike: noi se vestimo, se petinemo itd. pod vplivom slovenskega povratnega zanimka »se!« Navedli smo le del slovenskih besed, ki jih uporabljajo italijanski ljudje v Kopru v svoji govorici. Tudi to naj dokazuje, da ne more biti govora o nekaj »italianissima Capodistria«!

Krištof Kolumb ni prvi odkril Amerike

V šoli ste se učili, da je Krištof Kolumb prvi odkril Ameriko, in sicer leta 1492. Kolumb je mislil, da pred njim ni še nihče videl Amerike.

Ameriko so prvi odkrili Vikingi, prvotni prebivalci Skandinavije. Erikson Leif se je vračal v domovino iz Groenlandije, ki jo je zasledil njegovo plemo. Toda na morju se je zgubil in pristal v neznani deželi. V tej deželi so živele divje živali in so rasli bujni pragozdi.

V letu, ko je Leif vrnil na Groenlandijo, je prinesel s seboj sadja in semena iz odkrite dežele.

Dve leti pozneje je islandski trgovec Tarzini šel na morje s tremi ladjami in 120 mošči. Njegovo potovanje je bilo uspešno. Najprej so prišli na neznano zemljo, polno kamenja in so jo imenovali »zemlja kamenjak«. Po dveh dneh vožnje pa so našli »deželo gozdov« in tako imenovali novi kraj. Nato so prišli po dolgem času na obali do boljše zemlje, kjer sta rasla »divji ječmen« in vinska trta. To je bila zemlja, o kateri je govoril Leif. Divji ječmen ni bil ječmen, ampak riž.

Vikingi so bili veseli tega odkritja. Zgradili so si naselbino in trgovali z domačini — divjaki. Toda proti tem divjakom so se morali braniti. Zaradi tega so zapu-

stili deželo »divjega ječmena«, ki je po ugotovitvah znanstvenikov bila Amerika.

Zakaj delfini skačejo iz vode

Delfini skačejo iz vode iz istega vzroka kakor kokoši, ki se prašijo v luknjah, kakor osli, ki se valjajo po tleh. Res čudno, boste rekli. Pa je vendar tako.

Delfini skačejo iz vode iz istega razloga ravno tako kot suhozemne živali; zato pa skačejo iz vode in padajo v vodo prevrnjeni na hrbet. Včasih skočijo v višino do desetih metrov in naredijo pravi smrtni skok. Ko padajo prevrnjeni v vodo, nekateri začnejo poginejo, a drugi zdrsnijo z delfinove kože. Tako, se delfin vsaj začasno, bolje počuti.

Strokovni ispiti za uslužbence

Istrski okrožni ljudski odbor, oddelek za personalno službo, bo organiziral s 15. septembrom tega leta za vse uslužbence, ne glede na narodnost ali značaj službe, predavanja za pripravo na polaganje izpitov iz splošnega dela programa za strokovne izpite. OLO, MLO, KLO, ustanove in podjetja naj za svoje uslužbence, ki morajo polagati izpite, čimprej pošljejo seznam na odsek za personalno službo OLO, Koper.

Uslužbenec se mora seznaniti z vsemi dolžnostmi pravnika o strokovnih izpitih in tečajih, ki je izšel v mesecu marcu leta 1949. Prav tako priporočamo, da si pripravi program, ki predpisuje izpitno snov. S programi razpolaga personalni oddelek IOLO.

Studij tega gradiva naj bi dal najbolj potrebno temeljno znanje, ki je podlaga za nadaljnje izpopolnjevanje in dvigovanje ideološke pripravljenosti za izvajanje nalog v zgodovinski borbi za zgraditev socializma.

Široka in vsestranska volja za pridobivanje in obvladovanje marksistično-leninističnega znanja mora postati danes osnovna misel ne samo uslužbenca, temveč vsakega pristenega državljanca, ker le na ta način bomo lahko uspešno zavračali obrežovalno gonjo in vsemogoče laži, ki dežujejo na nas bodisi z Vzhoda ali Zahoda.

Za prostore, kjer se bodo predavanja vršila, bodo prijavljenci zvedeli pri svoji ustanovi.

Oddelek za personalno službo IOLO

ČUVAJMO Zgodovinske spomenike!

Istra je zelo bogata na zgodovinskih spomenikih. Naseljena je bila že v starodavnih časih. Tu so bivali narodi z visoko kulturo. Plodna zemlja ob oali, bogastvo morja in živahna trgovina so vplivali ugodno na njihov razvoj. O teh narodih, kakor tudi o naših prednikih, govorijo številni zgodovinski spomeniki! Na temelju zgodovinskih spomenikov ugotavljamo, kakšno razvojno stopnjo so narodi dosegli. Za vsakega naprednega človeka je važno, da poleg sedajosti dobro pozna tudi samo preteklost!

Le tako bo njegovo sedanje delo lahko uspešno! Vsa sedanost je trdno povezana s preteklostjo. Z razčlenjevanjem celotnega razvoja odkrivamo družbene zakonitosti. Čim bolj jih poznamo, tem uspešnejše se udeležujemo! Vsak zgodovinski spomenik nam nekaj pove in je zaradi tega važen za proučevanje razvoja družbe! Zaradi tega pa moramo vse take spomenike ceniti, ukrepati vse potrebno, da se ohranijo in javljati pravčasno vsako odkritje merodajnih spomenikov.

Spomini iz konfinacije

ranci boriti premišljeno in odločno. Poleg konfinacijske hiše, ki je bila last propadle fevdalne družine (tako imenovani nobili), so bile skromne bajte ubornih kmetov in kolonov. Takih je bilo v tem kraju nad poldrug tisoč! Živel sem izolirano od domačega prebivalstva eno celo leto. V vsakem trenutku se mi je vsiljevala misel, da je treba načrtno čimprej prebiti led. Začetek je bil kaj enostaven! Poigraval sem se z otroci in iskal prilike, da bi govoril z ljudmi. Pa je prišlo. Reven kmet me je ob neki taki priliki vprašal za nasvet. Ta je rodil dobre sadove. Tako se je začelo vse vedno bolj odpirati. Vsi starejši kmetje in koloni so bili nepismeni. Dogodilo se je, da sem kolonu v sili napisal pismo. Ponujal mi je denar, ki sem ga seveda odklonil. Za plačilo sem raje vzel košček kruha. Hrana je bila

namreč zelo pomanjkljiva. Pozneje so prišli še drugi.

V tistem času smo konfiniranci sklenili da gremo delat. Zakon je namreč dopuščal, da konfiniranci lahko delajo. To je bilo potrebno vsaj iz dveh razlogov: da bi si izboljšali prehrano in drugič zaradi tega, da bi vzpostavili stike s konfiniranci v drugih krajih in globlje prodrli med ljudstvo. Vse to seveda ni šlo gladko. Bilo je mnogo zapletljivih težav. Obisti niso niti s'utile, kakšne rezultate bo rodila ta akcija! V tem času se mi je približal tudi Mali Antonio, bled in slaboten fant, propadel študent. Zaradi revščine in boleznij svojih staršev je moral opustiti vsako študiranje. Delal je na občini kot pisar. Pokazal se je v vsem dokaj hrabrega in odločnega. Nekega dne pride skrivaj k meni in mi pove, da bi rad vedel, kaj sem in zaka-

MALI ANTONIO POJDE V JUGOSLAVIJO

sem konfiniran. Opazil sem, da v njem narašča zanimanje. Prišel je še večkrat in postala sva si dobra prijatelja! Pozneje sem ugotovil, da je bil Mali Antonio ena izmed najbolj obveščenih oseb v kraju. Javil mi je vse, kar je bilo kolčikaj važnega in zanimivega.

Vojna je silila ljudi k razmišljanju in diskusiji. Od domačinov, vojakov-povratnikov sem proti koncu leta 1942 prvič zvedel za partizansko gibanje v Jugoslaviji! To je dalo moči. Konfiniranci smo sedaj še trdneje organizirali in razvijali živahno propagando med domačini. Na dnevnem redu je bilo zlasti vprašanje davkov in zemlje. Avtoriteta konfinirancev je med tem časom tako porasla, da je bila oblast že skoro brez vsake moči. Tedaj se je tudi približal razpad fašizma v Italiji. Mali Antonio je

stopal vedno bolj v ospredje. Nekega dne mi reče: »Pri vas imajo kmetje orožje in uničujejo gospodo. Osvobajajo se in postajajo gospodarji na svoji zemlji.

Zaradi obolenja na malarijo sem se moral še nekaj časa zadrževati v T. V tem času so prišli že Nemci! Mali Antonio je privlekel vsak dan kaj novega, kar je skupaj s tovariši pobrali Nemcem! Ma'e diverzantske akcije so rodile dobre rezultate, toda zato so tudi padle prve žrtve v samih T. Ko so prišli Angleži in se Nemci umikali, sem se napravil na pot. Edini sin, Mali Antonio, se je komaj zadrževal. Dobro sem vedel, da mu je oče težko bolan. Ko sem odhajal, mi je dejal: »Videl boš, da pridem za teboj, jaz pojdem na vsak način v Jugoslavijo...«

Domačini so si želeli, da bi ostal med njimi, postal »maesanec« v pravi pomenu besede, toda meni se je mudilo v partizane, domov v Jugoslavijo.

M. A.

»ISTRSKI TEDNIK« NAŠEMU KMETU

Kmetijske zadruge morajo usmerjati kmet. proizvodnjo

Navada naših kmetijskih zadrug je postala le vse preveč trgovska. Upravni odbori gledajo preveč na to, da bi ustanavljali gostilne in trgovine, gledajo le, kako bi imeli trgovinski posli čim več dobička. Ne gledajo pa na politično in predvsem gospodarsko stran, katero bi moge imeti pri razvoju naše vasi. Ne moremo govoriti o tem, kakor o docela negativnem pojavu, ker ima neke posebne koristi tudi za kmete. Recimo odkup mleka in zelenjave je letos zadovoljiv. Kmetje so zadovoljni, zadruge dobro poslujejo, razen nekaterih manjših napak, ki pa so bolj značaja pomanjkanja osebja.

Nalvečja napaka, ki jo delajo kmetijske nabavno prodajne zadruge, je v tem, da nimajo pregleda kmetijske proizvodnje v svojem področju, zato ne morejo niti nabaviti kmetom potrebnih sredstev.

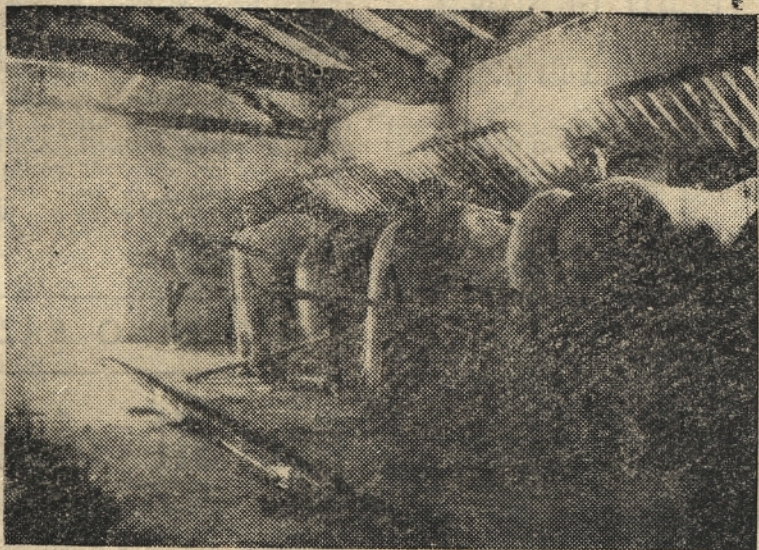
Zadruge bi morale vedeti za število trt, da bi lahko planirale točno količino žvepla in modre galice. Vedeti bi morale za vso površino, s kakimi kulturami so zasejane, da bi tu lahko nabavile potrebne količine umetnih gnojil. Poslovodje zadrug bi morali stopiti v stik z ljudmi, stopiti ven iz trgovin in imeti tako pregled nad potrebami kmečkega prebivalstva, ne pa vedno tičati v trgovini. To je bila napaka upravnih vodstev kmetijskih zadrug, ki je ne smejo več delati, ker trpi s tem naše gospodarstvo in kmetije.

Prav tako važen je problem semen. Zakaj bi mi morali uvažati semena, ko jih lahko sami pridelamo? Ali ne bi lahko kmetijske zadruge prevzele to delo. Našemu kmetu je treba vcepiti misel, da ne sme čakati na semena od zunaj, sam si mora preskrbeti semena, da bo ob času setve popolnoma pripravljen nanjo. Kmetijske zadruge bi morale kmete tudi usmerjati v proizvodnjo. Mi moramo pridelati pridelke, ki nam prinašajo največ koristi.

Da bomo vse to napravili, moramo kmetom preskrbeti potrebna sredstva v vinogradništvu in sadjarstvu itd. Kmetom ne sme manjkati gnojil, ne škropiva in nobene.

ga kmetijskega orodja. Torej vsaj kar imamo, dajmo našemu kmetu, da bo dvignil pridelek.

Z druge strani pa mora ljudstvu upravni odbor zadruge to mačiti tudi druga kmetijska vprašanja, da ne bodo kmetje videli v svoji Naprozi le trgovca. V njem morajo videti pridno in počtne kmete, ki skrbijo za blagostanje vseh.

NOV KONJSKI HLEV MLO V KOPRU

Zadružniki iz Babičev bodo kmalu zgradili hlev za govedo

Ze v začetku tega leta so v Babičev začeli graditi nov hlev za 60 glav živine. Pri izkopavanju temeljev so bili udeleženi vsi vaščani brez razlike, ali so zadružniki ali ne, ki so izkopali več stotin kubičnih metrov zemlje.

Zdaj delajo pri hlevu stalno štirje zidarji. Ti kidarji niso člani zadruge, ki jo temu delajo z vso dobro voljo in se prizadevajo, da bi čimprej končali. Dnevno delajo nad 10 ur. Hlev bo končan še pred zimo in bodo zadružniki iz Babičev spravili vanj vso svojo živino.

Hlev bo urejen po modernih pravilih. Osvetljevala ga bodo številna in velika okna. Razdeljen bo v dva oddeka in v vsakem bodo dve vrsti lasli. Po sredini vsakega oddelka bo prostorni hodnik, ki bo povezan s strančinami, ki bodo obkrožali okrog in okrog. Ležišče bo ostajalo vedno snažno, ker bo živina spuščala svoje blato v zadaj pripravljen prostor 10 cm nižje kakor ležišče.

Kar je zelo važno pri tem hlevu je, da bo varen pred vsakim požarom, ki bi lahko nastal, ker bo pod prvega nadstropja iz betona. Omeniti moramo, da bo vsa živina oskrbljena z vodo skozi vs leto, ker gradijo poleg hleva 100 tisoč-

litrski bazen. Voda se bo zbiralna s streh in cestnih kanalov in bo pritekala v bazen skozi čistilnik (filter), tako da bo odgovarjala zdravstvenim pogojem. Pred hlevom bo napravljeno korito, v katero bo po ceveh pritekala voda iz bazena. Voda bo imela še precejšen pritisk in se bo lahko izpiralo govedo in prašičji hlev, ki je zraven.

Lahko si mislimo, koliko truda in časa bo prisedenega z novim hlevom, ki ga bodo imeli zadružniki iz Babičev. Poleg tega pa bo živina v takem hlevu čista, zdrava in se bo tudi veliko bolj redila.

Posamezni kmet mora imeti svojo živino v bati in vodi, ker je pač razumljivo, da si s svojimi majhnimi dohodki ne more hleva tako urediti. Posledica tega je, da ima živino čestokrat bolno, ki mu ne more dati takih koristi, kakor bi lahko dala, v naših primerih, kar ni redkost, mu lahko tudi pogine. To je posledica preloženosti, ki so imeli koristi, da se bja naša gospodarstva čim bolj razpuščena. Zdaj je čas, da vse to lahko popravimo in si izboljšamo življenje v kmečko delavni zadruge, ker v skupnih ciljih se da doseči mnogo več kakor pa en sam.

Obvestilo kmetovalcem

Te dni je bil objavljen cenik za grozdje in druge vinske izdelke. Kmetje lahko sami sprevidijo, da so cene grozdju ugodnejše kakor cene za vino. Zato kmetovalci, ko bo nova vinska klet sprejela prvo grozdje v predelavo, prodajte vaše grozdje v vinski klet, s tem boste rešeni še vprašanja de anja vina.

Pravilno ravnanje z vinsko posodo

Ali zadostno skrbimo, da se naša vinska posoda ohrani zdrava in dobra? Koliko posode se pokvari, ker ne ravnamo pravilno z njo, koliko sodov postane plesnivih in nerabnih, ker smo opustili žveplanje.

Ogledimo si nekoliko, katere napake delamo in kako moramo ravnati s posodo, da bo dolgo zdrava in uporabna.

Pred vsem moramo skrbeti, da prazni sodi ne postanejo plesnivi, posebno v notranjosti. Najboljše in najcenejše sredstvo proti plesnivosti je žvepleni dim. V ta namen pustimo, da zgornji v določenih krajih ali daljših presledkih odmerjena količina žvepla v praznih sodih sredi zažre kleti. Zažiganje žvepla v sodih preprečuje plesnivost v notranjosti sodov; zažiganje žvepla sredi kleti pa preprečuje plesnivost na zunanji strani sodov.

Zažiganje posode z žveplom izvedemo takole: čim si sod izprazni, ga operi s čisto, mrzlo vodo. Perilo sodov, čista in premenjaj

vodo tolikokrat, dokler ne bo tekla iz njega čista voda. Ko si to dosegl, pusti sod odprt, da se nekoliko osuši. Manjšim sodom obrni veko, da se voda iz njih odcedi, v večjih sodih z vratici pa poberi na dnu nabrano vodo s suho čunjo. Ko se je sod dovolj osušil, ga obrni, da bo veka na vrhu, zatakni ga s čepom, zapri dobro morebitna vrata in ga zakadi z žveplom. V ta namen vzemi na vsake 3 hl prostornine voda in trake žvepla na azbestu. Ko si določiš koliko trakov boš potreboval, zažgi vsak trak posebej, obesi ga na žico in spusti ga gorečega skozi veko v sod. Med gorenjem trakca v sodu zatakni veko z zamaškom. Ko je trakce zgorel, ga potegni iz sode, nadomesti ga z drugim in ponavljaj toliko časa, da boš porabil vse trakce, ki si bilj določen za zažvepljanje sode. Žveplanje na ta način je nekoliko zamudno, toda nujno potrebno, če namreč zažgemo več trakov obenem, nastane velika vročina, da mnogo neizgor-

jenega žvepla izhlapi in se izloči v obliki žveplanih kristalov na dnu. Če potem v tak sod nalijemo vino, dobi rado skrajno neprijeten duh, podoben duhu po gnilih jajcih. Po žveplanju sod dobro zabijemo. Tako zabite in zažveplane sode spravimo najbolje v klet, kjer je primerna vlaga. Po praznih sodih je potrebno, da to žveplanje ponovimo in sicer v določenih časovnih presledkih. Praksa je dokazala, da je najboljše zažveplati sode vsakih 6 tednov.

Mnogi naši vinogradniki ne žveplajo praznih sodov, ali pa postopajo s prazno posodo drugače. Nekateri jo oparijo in močno posušijo, hranijo jo potem v suhih prostorih, drugi jo zabijejo, ne da bi jo oprali. Zgrešeno je oboje. V prvem primeru se posoda preveč razušila in pred vsako uporabo je potrebno obroč nekoliko nabiti. Zaradi neprestanega nabijanja obročev, posoda leto za letom manj drži in čna se od znotraj upognejo. Večkrat se tudi zgodi, da obroči poščijo in vino steče po tleh.

»Ljudski tednik«

S štednja

koristimo sebi in splošnem gospodarstvu

V gospodarstvu štednja ni samo zbiranje in vlaganje denarja v hranilnico ali banko. Štednja ima širši pomen. Dober gospodar in gospodinja štedita z vsem, z drvmi, sencem, gnojem, z eno besedo z vsem, kar gospodarstvu koristi.

Je potrata, če je gnoj raztresen okrog gnojlišča nekaj metrov na široko, po katerem brskajo kokoši po cele dneve. Sa dobro vemo, da je hlevski gnoj zelo dragoceno gnojilo za njive.

Je potrata, če se trava ne pokosi pravočasno in se pusti, da porumeni ali pa, da se seno preveč posuši ter leži raztreseno, namesto da bi bilo spravljeno pod streho itd. S takim ravnanjem uničujemo gospodarske dobrine, kar pa zopet škoduje gospodarskemu razvoju. Nasprotno od tega je štednja.

Dobro spravljene gnoj zagotavlja večjo količino dobrega gnojila. In pravočasno pokošena trava, pravilno posušena in ob določenem času spravljeno seno zadržuje večje hranilne vrednosti itd.

Do podobnih potrat in razsipavanja prihaja tudi pri obrtnikih, pri zidarjih, ki iz nemarnosti razbijajo opeko, neuradunano kvarijo pesek, apno, cement, pri mizarjih in tesarjih potrato rezanje ali tesanje je, a itd.

Kakor kmetovalci s svojim lastnim imetjem tako morata tudi rokodelci in obrtniki štediti z obče ljudskim imetjem.

Štednja se ne sme uvažati tja v not, lahko pa tudi privzgojena. Ker je prirojena, se lahko spreminja v škopost in izkoriščanje. K štednji je treba navajati ljudi že v mladih letih, nadaljevati mora šola in popravljati napake staršev.

Štednja se ne sme uvažati tja v en dan, samo da se zadosti svoji dolžnosti, marveč to je trebakre-

Pokuševanje vina je umetnost in to ne nazadnja. Pravi pokušavalec mora imeti občutljive, delikatne čute, mnogo izkušenj, precej strokovnega znanja in dober primerjalni pomnilnik. Pravilno pokušanje vin je v praktičnem življenju važnejše kot kemična analiza — preizkušnja. Ta nam pove, koliko odstotkov alkohola je v vinu, označi vsebino kisljin, izvoka in pepela. Ne pove pa prav nič o okusu, je-li to zaokrožen — harmoničen, ima li vino posebno armo, prijeten panfum, ali vino razveseljuje oči in srce; ima li kakšno napako in ali lahko računamo, da se bo izdelalo, itd.

Na noben način ne more biti dober pokušavalec vin tisti, ki ima slab vid, ki ni občutljiv za duhove, sploh tak, ki nima prvovrstnih čutov. Ni pa dovolj, da so čuti zdravi in normalni. Čuti morajo biti tudi izvežbani v primerjanju različnih vin.

Dobro pokušavalec ne sme biti alkoholik, ne sme ljubiti zelo slanih jedi, ne sme jemati redno dražil; ne sme biti strasten kadilec. Seveda tudi ne sme pokušavati, če je prehlajen ali če je količaka, prizadet eden od naslednjega čutov: vid, vonj,okus.

Kako pokušavamo vino

TESC ALI SIT?

Ni res, da moraš pokušati vino, dokler si še tešč. Mnogo boljše je in odba bo bolj nepristranska, če pokušas vino kakšno uro po zajtrku. Nikdar ne smeš pokušati vina na poln želodec, posebno če si zaužil slano, grenko, okisano ali pa presladko hrano. Po sladkem sadiju in sladkarijah je sploh vsako vino kiselo in zagatno. Če pa si jedel prehe ali kakšen močan sir, ti bo vsako vino zelo dobro.

Če moraš pokušati več vin, moraš med enim in drugim pokušanjem prežvečiti mrvico kruha ali pa vsaj oplakniti usta s čisto vodo.

Važno je, kako pokušavamo servirano vino. Pred vsem ne sme biti pretoplo in tudi ne premrzlo. Črna vina so lahko nekoliko toplejša a topota naj ne presega 15 stopinj Celzija. Pri belih vinih so dotične meje pri 10 in 12 stopinj Celzija. Poleg toplote je važna po-

soda, kozarci. Ti naj bodo iz stekla ali iz kristala, brezbarvni in brezhibne izdeave. Vina ne boš pokušaval v kozarcu za pivo in piva ne v kozarcu za vino. Dobroto vino ne spoznaš namreč naši živci, ki se nahačajo na špiči jezika, do broto piva pa živci na zadnjem delu jezika.

TUDI DOBRA VOLJA JE POTREBNA

Pravilno sežbo o vinu bo dal samo tisti pokušavalec, ki bo imel vse čute v redu, a ki ne bo nervozen, temveč prav dobro razpoložen. Le tak človek preceni nepristransko.

KAKO POKUSAVAMO?

Ce so pri pokušavalcu danj vsi predpogoji za pravilno pokušavanje, potem se to izvede tako-le:

Kozarec napolnimo do polovice.

Pokušavalec ga dvigne do višine oči, ga oddaljuje in približuje, dvigne in poniza, da lahko gleda v vino od zgora in od spodaj. Nato kozarec magne in ga nekoliko zavrti. Med tem opazuje vinsko barvo, kako se ta spreminja pod različnimi svetlobnimi žarki. Istočasno ugotovi, jeli vino kristalno čisto ali kaj motno. Pri tem opazuje tudi peno: a j se delačo plinčki mehurčki na cel površini vina ali samo ob kraju in kako dolgo se ti mehurčki držijo. Čim prej se mehurčki izgubijo, tem bolj zdravo in močnejše je vino. Če pa hočemo pravilno presoditi vinskih peno, moramo vino dobro pretresti; z dlanjo desne roke pokrijemo kozarec, z levico pa vino parkrat dobro sunemo proti desni roki. Po barvi in tračanju pene lahko z gotovostjo presodimo nekatere značilnosti vina. — Beja pena pri črnih vinih nam pravi, da je vino staro, rdeča pena pa, da je vino mlado itd.

Videli smo kakšen mora biti pokušavalec vin. Njegovi čuti mu povedo.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Odgovorni urednik
VILHAR SRECKO
Tiska'la tiskarna »JADRAN«
v Kopru
Uredništvo in uprava
Riva Castelleone 2